

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA RAUMA

Sisällysluettelo

1. Opiskeluhoolto esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa.....	3
2. Opiskeluhoollon monialainen yhteistyö.....	4
2.1. Yhteistyö kotien kanssa.....	4
2.2. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.....	5
2.2.1. Perhekeskus.....	5
2.2.2. Yhteydenotto lapsiperheiden sosiaalipalveluihin ja lastensuojeluun.....	6
2.2.3. Erikoissairaanhoido.....	6
2.2. Muu yhteistyö oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.....	6
2.2.1. Ankkuritiimi ja yhteistyö poliisin kanssa.....	6
2.2.2. Rauman kriisikeskus.....	7
2.3. Yhteistyö kaupungin sisällä.....	7
2.4. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen asioissa.....	7
2.4.1. Erityisen tuen yhteistyö lukiossa.....	8
2.5. Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä.....	8
2.6. Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä.....	9
2.7. Opiskeluhoollon palveluista tiedottaminen yhteistyökumppaneille ja henkilöstölle.....	9
3. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja palvelut.....	9
3.1. Opiskeluhoollon kokonaistarve.....	10
3.2. Opiskeluhoolltopalveluiden järjestäminen.....	10
3.1.1. Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut.....	10
3.1.2. Terveysthuollon palveluiden järjestäminen.....	11
3.2. Tilojen järjestäminen opiskeluhoollon henkilöstölle.....	13
4. Hyvinvoinnin johtaminen ja opiskeluhoolloryhmät.....	13
4.1. Opetuksen järjestäjän yhteistyö hyvinvointialueen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän kanssa.....	14
4.2. Opiskeluhoollon ohjausryhmän toiminnan periaatteet.....	14
4.3. Koulukohtaisten opiskeluhoolloryhmien toiminnan periaatteet.....	14
5. Toimenpiteet yhteisöllisen työn edistämiseksi.....	16
5.1. Poissaolojen ennaltaehkäisy, puuttuminen ja suunnitelmallinen seuranta.....	16
5.2. Järjestyssäännöt.....	17
5.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ennaltaehkäiseminen ja puuttuminen.....	17
5.4. Koulukuljetuksen turvallisuutta ja odottamista koskevat ohjeet.....	17
5.5. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (sis. suunnitelman kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta).....	18
5.6. Suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle.....	18

5.7.	Terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin seuraamisen käytännöt ja tulokset	19
5.8.	Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö ja käytänteet.....	19
5.9.	Koulun yhteinen hyvinvointityö ja mielenterveyden vahvistaminen	20
5.10.	Henkilöstön perehdyttäminen yhteisölliseen työhön	21
6.	Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi – yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen.	21
6.1.	Monialaisen asiantuntijaryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	21
6.2.	Ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin.....	23
6.3.	Yksilöllisen opiskeluhoollon kirjaaminen – opiskeluhoitokertomukset.....	23
6.4.	Rekisterinpito ja tietojen tallettaminen.....	24
6.5.	Salassapito ja tietojen luovuttaminen.....	24
6.5.1.	Wilma-ohjelman käyttö opiskeluhoollolla	25
6.6.	Opiskeluhoito kurinpitotilanteissa tai opetuksen epäämisen yhteydessä	25
6.7.	Opettajaa koskevat toimintakäytännöt laajojen terveystarkastusten oppilaskohtaisissa arvioissa	26
6.8.	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytännöt	26
7.	Opiskeluhoitosuunnitelma.....	27
7.1.	Opiskeluhoitosuunnitelmatyöhön osallistaminen ja opiskeluhoitosuunnitelmasta tiedottaminen	28
8.	Opiskeluhoitotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö.....	29

1. Opiskeluhoolto esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa

” Opiskeluhoollossa edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria...”

Tämä suunnitelma koskee opiskeluhoollon järjestämistä ja suunnittelua siltä osin kuin opetuksen järjestäjänä on Rauman kaupunki. Suunnitelman piiriin kuuluvat kaikki kaupungin esi- ja perusopetuksen yksiköt sekä lukiokoulutus. Suunnitelma korvaa esiopetuksen opetussuunnitelmassa luvun 6, perusopetuksen opetussuunnitelman luvun 8 ja lukion opetussuunnitelman luvun 4.3. Opiskeluhoollon kokonaisuus kuuluu olennaisena osana kaikkien edellä mainittujen koulutustasojen opetussuunnitelmasisältöihin ja tämä suunnitelma ohjaa opiskeluhoollon toimintaa ja määrittää toiminnan keskeiset periaatteet opetuksen järjestäjän osalta.

Tässä suunnitelmassa termillä koulu viitataan myös esiopetusyksiköihin ja lukioon ja termillä oppilas viitataan myös lapsiin ja lukion opiskelijoihin. Termillä opetuksen järjestäjä viitataan koulutuksen järjestäjään.

Opiskeluhoollon monialaista yhteistyötä määrittelee oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) sekä laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (377/2022). Opiskeluhooltoon sisältyy opetuksen järjestäjän hyväksymät opetussuunnitelmien mukaiset opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat terveydenhuoltolaissa määritellyt neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä opiskeluhoollon psykologipalvelut. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat sosiaalihuoltolaissa määritellyt opiskeluhoollon kuraattoripalvelut. Opiskeluhoollon kokonaisuuden järjestämisessä on olennaista yhteistyö Satakunnan hyvinvointialueen kanssa.

Oppilas on oikeutettu maksuttomaan opiskeluhooltoon, jolla suunnitelmallisesti tuetaan ja edistetään hänen psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointiaan kouluyhteisössä. Opiskeluhoolto tehdään kaikilla kouluilla yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena työnä, jossa tärkeimpänä tavoitteena on ennaltaehkäisevä toiminta sekä varhainen tuki. Opiskeluhoollon suunnittelun ja toteuttamisen pääpaino on yhteisöllisessä työssä ja yhteisöllisen näkökulman tulee näkyä kaikessa toiminnassa. Opiskeluhooltotyö on aina yhteistyötä oppilaan, hänen perheensä, koulun sekä hyvinvointialueen edustajien kesken. Opiskeluhooltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Kaikessa toiminnassa on olennaisen tärkeää ottaa huomioon lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus.

Raumalla opiskeluhoollossa edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria ja tasavertaista oppimisen mahdollisuutta kaikille kaupungin koulujen oppilaille. Tavoitteena opiskeluhoollossa on luoda hyvät edellytykset oppimiselle tarttumalla koulunkäyntiä sivuaviin ja koulunkäyntiin liittyviin ongelmiin tarpeellisella asiantuntemuksella mahdollisimman ajoissa sekä luoda sellaiset puitteet kouluihin, että oppilaille olisi terve ja turvallinen oppimisympäristö. Avainasemassa on ennen kaikkea kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen. Opiskeluhoollon on oltava helposti saatavilla omassa koulussa ja asiantuntemusta tulee käyttää yhtä lailla opiskeluhoollollisten ongelmien ennaltaehkäisyyn kuin ratkaisemiseenkin. Tavoitteena on sellaisen työskentelymallin luominen, mikä toimisi erilaisissa yksiköissä yhteneväisellä tavalla ja siten helpottaisi tarttumista opiskeluhoollollisiin asioihin.

2. Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö

Opiskeluhuollon kokonaisuutta toteutetaan tiiviinä yhteistyönä monialaisessa verkostossa. Työ kuuluu koulu yhteisön koko henkilökunnalle. Koulujen sisällä toimii useiden eri ammattien edustajia ja eri lähtökohdista koottuja ryhmiä, jotka kuuluvat osana opiskeluhuollolliseen toimintaan. Eri kouluasteiden välisen yhteistyön kautta varmistetaan opiskeluhuollollisen työn ja tuen jatkuvuus sekä kokonaisuuden yhtenäinen rakenne. Koulussa tehtävään työhön osallistuvat terveydenhoitajat, kuraattorit sekä psykologit, joiden palvelut järjestää hyvinvointialue. Opiskeluhooltoon läheisesti liittyvät myös muut hyvinvointialueen perhekeskuksen ja sosiaalipalveluiden toimijat. Opiskeluhuollossa on tärkeää opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyö. Lisäksi yhteistyötä tehdään monien muiden tahojen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on sujuva ja katkeamaton kokonaisuus, jossa hyödynnetään monipuolista asiantuntemusta.

”Yhteistyön tavoitteena on sujuva ja katkeamaton kokonaisuus, jossa hyödynnetään monipuolista asiantuntemusta.”

2.1. Yhteistyö kotien kanssa

Edellytys oppilaan hyvälle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle on kodin ja koulun välinen luottamuksellinen ja rakentava yhteistyö. Vastuu kasvatuksesta on huoltajalla. Koulun tehtävä on vastata opetuksesta ja tukea oppilaan kasvua ja hyvinvointia. Tavoitteena on, että kotien ja koulun välinen yhteistyö on sujuvaa, avointa ja sitoutunutta. Sekä oppilaiden sekä huoltajien osallistuminen opiskeluhuollolliseen suunnitteluun ja kehittämiseen tulee mahdollistua.

Opetuksen järjestäjällä on vastuu tiedottaa oppilaita ja heidän huoltajiaan opiskeluhuollon palveluista. Käytännössä tiedottamisesta huolehtivat koulut. Opiskeluhuollon toimintatavoista ja palveluista tiedottaminen seuraa koulun muita tiedottamistapoja. Olennaista on, että sekä oppilaiden että vanhempien/huoltajien on oltava tietoisia opiskeluhuollon kokonaisuudesta ja palveluista sekä koulussa tehtävästä yhteisöllisestä työstä. Opiskeluhoitosuunnitelma tulee olla helposti saatavilla koulujen verkkosivuilla, samoin opiskeluhuollon yhteystiedot ja tieto siitä, mihin voi ottaa yhteyttä yksilökohtaisissa opiskeluhuollollisissa asioissa ja yhteisölliseen työhön liittyen.

Yhteistyötä ja tiedottamista kotien suuntaan tehdään mm. alla näkyvin tavoin.

- **Vanhempainillat**

Koulu- ja luokkakohtaiset, teemoittain, ongelmatilanteissa (esim. kiusaamiseen liittyen)

- **Tiedotteet**

Lukuvuositiedotteet, kuukausitiedotteet, tiedotus Wilman ja/tai kotisivujen kautta

- **Yhteydenpito kotiin**

Vanhempainvarit, huoltajapalaverit, oppimisen tuen palaverit, esiopetuksen oppimissuunnitelmien laadinta yhteistyössä, arviointikeskustelut, sähköinen viestintä, Peda.net-verkkoalusta, yksilökohtaiset opiskeluhuollon asiantuntijapalaverit, poissaolojen seuranta, niistä ilmoittaminen sekä niihin puuttuminen

- **Muut tilaisuudet, toiminta ja osallistuminen**

Koulujen juhlat, teemapäivät, yökoulut, retket, leirikoulut, tapahtumat, vanhempainyhdistysten toiminta ja sen kautta opiskeluhaullolliseen suunnitteluun osallistuminen

Lukiassa kodin ja koulun yhteistyö painottuu vanhempainiltoihin ja Wilma-viestintään. Tarvittaessa lukiassa järjestetään yhteistyöpalavereja, joiden tavoitteena on opiskelun ja opiskelijan hyvinvoinnin tukeminen. Lukio järjestää joka lukuvuosi vähintään neljä vanhempainiltaa.

Vanhempainiltojen aikataulu ja aiheet ovat seuraavat:

- Ensimmäinen vuosikurssi: aiheena lukio-opinnot.
- Toinen vuosikurssi: aiheena ylioppilaskirjoitukset.
- Kolmas ja neljäs vuosikurssi: aiheena ylioppilaskirjoitukset ja jatko-opinnot.
- Yhdeksännen luokan vanhemmille suunnattu vanhempainilta yhdeksäsluokkalaisten tutustumispäivien yhteydessä: aiheena lukion esittely.
- Lisäksi voidaan järjestää muita vanhempainiltoja, joista informoidaan erikseen.

Koti saa tietoa opintojen etenemisestä opintokirjaotteesta, joka löytyy Wilmasta. Yhteydenpitoa koteihin pitävät tarvittaessa myös rehtorit, opinto-ohjaajat, erityisopettajat, ryhmänohjaajat, aineenopettajat ja opiskeluhaullon henkilöstö.

2.2. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa

Sujuva opiskeluhaullollinen yhteistyö opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen välillä on tärkeää. Yhteistyössä keskeisimmällä sijalla on niiden opiskeluhaullon palveluiden saatavuus ja toimiminen, mitä hyvinvointialue oppilaille järjestää. Yhteisesti on käytävä keskustelua lähipalvelun riittävydestä ja saatavuudesta ja yhteisöllinen työn mahdollistumisesta. Lisäksi keskustelussa on nostettava esille työn onnistuminen kouluilla tilojen ja vuoropuhelun suhteen tarkoituksenmukaisesti sekä palveluista tiedottamisen selkeys ja yhdenmukaisuus oppilaiden ja heidän vanhempiensa/huoltajiensa suuntaan. Yhteistyön suunnittelemisesta vastaavat hyvinvointialueen opiskeluhaullon yhteistyöryhmä, opetuksen järjestäjän opiskeluhaullon ohjausryhmä sekä koulukohtaiset opiskeluhaulloryhmät. Kaikissa em. ryhmissä on edustettuna sekä hyvinvointialueen että kunnan henkilöstöä. Ryhmien lisäksi on olennaista, että arjen yhteistyö kouluilla opetuksen ja opiskeluhaullon henkilöstön välillä on mutkatonta. Sen onnistumiseksi kommunikointi opiskeluhaullon esihenkilön ja rehtoreiden kesken on tärkeää.

Hyvinvointialue järjestää palveluita, jotka tukevat kouluilla tehtävää opiskeluhaullotyötä. Seuraavat hyvinvointialueen yhteistyötahot ja heidän palvelukokonaisuutensa ovat tuttuja koulujen opiskeluhaullollisia kumppaneita.

2.2.1. Perhekeskus

Perhekeskuksella tarkoitetaan palveluverkostoa, joka vastaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja avun tarpeisiin. Perhekeskus voi toimia verkostomaisena, fyysisessä toimipisteessä tai sähköisen perhekeskuksen muodossa. Perhekeskus sovittaa yhteen lapsiperheiden perustason sosiaali- ja terveyspalvelut, sivistyspalvelut, kuntien toimet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä järjestöjen ja seurakuntien palvelun ja tuen. Perhekeskuksen palvelut toimivat ja niitä johdetaan yhtenä kokonaisuutena.

Perhekeskuksen palveluverkoston kuuluvat:

- **Neuvolapalvelut:** äitiys-, lasten- ja seksuaaliterveysneuvolat
- **Opiskeluhaullopalvelut:** koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologitoiminta
- **Lapsiperheiden sosiaalipalvelut:** sosiaalityö ja -ohjaus, perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu, tukisuhdetoiminta, kasvatusta- ja perheneuvonta
- **Lasten ja nuorten perustason kuntoutuspalvelut:** puhe-, fysio-, toimintaterapia
- **Lasten ja nuorten perustason päihde- ja mielenterveyspalvelut:** psykkarit, psykiatriset sairaanhoitajat, lääkärit
- **Perheoikeudelliset palvelut:** lastenvalvojien palvelut

- **Lasten ja nuorten vastaanotto:** lasten ja nuorten perustason somaattinen hoito
- **Ankkuritoiminta:** moniammatillisen tiimin avulla varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen sekä puuttuminen perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan
- **Cafe Perhekeskus:** avoin kohtaamispaikka, missä on lapsille, nuorille ja lapsiperheille suunnattua toimintaa mm. kuntien, seurakuntien, järjestöjen ja perhekeskuksen järjestämänä

2.2.2. Yhteydenotto lapsiperheiden sosiaalipalveluihin ja lastensuojeluun

Yhdessä oppilaan tai huoltajan kanssa on mahdollista ottaa yhteyttä lapsiperheiden sosiaalipalveluihin, tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteydenotto johtaa sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioon, jossa kartoitetaan lapsen ja perheen tuen tarpeet. Yhteydenoton jälkeen palvelun kesto ja tarve sekä palvelukokonaisuus määritellään palvelutarpeen arvioinnissa yhdessä asiakkaan ja perheen kanssa. Palvelu on sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa ja asiakkaalle maksutonta. Työskentely on tavoitteellista ja suunnitelmallista ja toteutetaan aina kunkin lapsen ja perheen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteydenottopyynnön voit tehdä sähköisellä lomakkeella.

<https://www.rauma.fi/wp-content/uploads/2020/03/Yhteydenotto-sosiaalihuoltoon-tuen-tarpeen-arvioimiseksi-2020.docx>

Kasvatus- ja opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia ilmoittamaan lastensuojeluun, mikäli he havaitsevat puutteita oppilaan hoidossa ja huolenpidossa tai vaarantavia olosuhteita liittyen lapsen kehitykseen tai omaan käyttäytymiseen. Sen lisäksi heidän täytyy tehdä myös ilmoitus poliisille, jos he epäilevät alaikäiseen kohdistunutta vakavaa rikosta, esimerkiksi seksuaalirikosta tai pahoinpitelyä. Huoltajien kanssa on hyvä keskustella lastensuojeluilmoituksesta ja ilmoituksen syystä mahdollisuuksien mukaan jo etukäteen, mikäli siitä ei ilmoittajan arvion mukaan aiheudu vaaratilannetta oppilaalle. Lastensuojeluilmoituksesta seuraa sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi, samalla tehdään myös lastensuojelutarpeen selvitys. Arvioinnin jälkeen voidaan tilanteesta riippuen aloittaa lastensuojelun tai sosiaalihuollon asiakkuus. Lastensuojeluilmoituksen voit tehdä sähköisellä lomakkeella.

<https://www.rauma.fi/wp-content/uploads/2020/12/Lastensuojeluilmoituslomake.pdf>

Ennen sähköistä yhteydenottoa, on hyvä olla yhteydessä lapsiperheiden sosiaalipalvelun ammattilaisiin ja konsultoida heitä oppilaaseen liittyvästä huolesta sekä tarvittavasta toimintatavasta. Yhteystiedot löytyvät Satakunnan hyvinvointialueen verkkosivuilta.

<https://satakunnanhyvinvointialue.fi/palvelut/lapset-nuoret-ja-perheet/>

2.2.3. Erikoissairaanhoito

Satakunnan hyvinvointialueen erityis - ja sairaalapalveluiden toimialue vastaa Satakunnan erikoissairaanhoitopalveluiden järjestämisestä. Jos oppilaan tai hänen perheensä tuen tarve edellyttää yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa, voi lääkäri tehdä erikoissairaanhoidon palveluihin tarvittavan lähetteen. Tavallisimpia erikoissairaanhoidon yhteistyökumppaneita ovat lasten- ja nuorisopsykiatria, lastenneurologia ja somaattinen erikoissairaanhoito.

Lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä neurologian poliklinikoilla ja osastoilla tutkitaan ja hoidetaan oppilaiden psyykkisiä ja neurologisia oireita ja häiriöitä lääketieteellisin, psykologisin, sosiaalisin sekä hoitotyön keinoin. Lapsipotilaan vanhemmat ja koko perhe ovat yleensä mukana tutkimuksessa ja hoidossa. Perheiden lisäksi kaikkien oppilaiden tutkimukseen ja hoitoon kuuluu tarpeellinen yhteistyö oppilaan verkostojen kanssa.

2.2. Muu yhteistyö oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuollollista yhteistyötä tehdään kaupunkia ja hyvinvointialuetta laajemminkin.

2.2.1. Ankkuritiimi ja yhteistyö poliisin kanssa

Ankkuritiimi tutkii ja käsittelee moniammatillisesti kaikki alaikäisten, myös alle 15-vuotiaiden tekemät epäillyt rikokset tai rikolliset teot. Yhteistyö ankkuritiimin ja alueen koulujen välillä on tärkeää ja Ankkuritiimiin ohjautuu koulujen kautta paljon nuorten asioita esim. kiusaamiseen tai päihteiden käyttöön liittyen. Avoin

keskusteluyhteys koulujen ja Ankkuritiimin välillä on tärkeää, jotta koulut ja tiimi voivat käydä keskustelua haastavista tilanteista koulun arjessa ja pohtia asian selvittelyä. Nuori voidaan kutsua Ankkuritiimiin tai tilanteen mukaan Ankkuritiimi voi jalkautua koululle. Koulun henkilökunta voi konsultoida matalalla kynnyksellä Ankkuritiimiä asioissa, joissa mietityttää, kuinka toimia. Yhteistyöhön voi kuulua myös oppituntien pitäminen sekä koulun tilaisuuksissa mukana oleminen paikan päällä tai virtuaalisesti, jos näin paikallisesti tai alueellisesti sovitaan.

Satakunnan ankkuritiimien konsultaatiopuhelin arkisin klo 9-15 p. 0295 449 299. Numero on vain viranomaiskäyttöön.

2.2.2. Rauman kriisikeskus

MIELI Länsirannikon mielenterveys ry on voittoa tavoittelematon, poliittisesti ja uskonnollisesti riippumaton kansalaisjärjestö, jonka perustehtävänä on edistää mielenterveyttä ja ehkäistä mielenterveyden ongelmia. Yhdistys ylläpitää Kriisikeskus Ankkuripaikkaa Raumalla ja Eurassa, Tukipalveluyksikkö Osmosen taloa ja Rikosuhripäivystyksen Rauman palvelupistettä. Lisäksi yhdistys toteuttaa alueellaan hyvinvointipalveluja ja psykososiaalisia tukipalveluja.

Opiskeluhuollon kanssa tehtävässä yhteistyössä yhdistys voi tarjota apua vaikeissa elämäntilanteissa ja kriiseissä oleville yksilöille, perheille ja ryhmille.

Yhdistys voi tuottaa asiantuntijaosaamista työryhmiin palveluverkostossa, toteuttaa koulutusta opettajille, oppilaille ja vanhemmille (mm. Mielenterveyden ensiapu- koulutukset, kohderyhmille räätälöidyt koulutukset, vanhempainiltojen infot). Yhteistyötä voidaan tehdä myös asiakasohjauksen tasolla tarjoten tukea haastavissa elämäntilanteissa perheille ja yksilöille, joita opiskeluhuollon henkilöstö työssään kohtaa.

2.3. Yhteistyö kaupungin sisällä

Opiskeluhuolto tekee yhteistyötä Rauman kaupungin nuoriso-, kulttuuri – ja liikuntapalveluiden kanssa. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut tuottavat sisältöjä, jotka tukevat oppilaiden yleistä hyvinvointia. Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen on osa paikallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Liikuntapalvelut ovat merkittävällä osuudella mukana harrastuksiin ja terveyteen liittyvien palveluiden tuottamisessa koulujemme oppilaille. Nuorisotyö toimii ensisijaisesti yläkouluilla ja lukiossa, joissa on koulunuorisotyöntekijä sekä nuorisotyöntekijöitä jäsenenä opiskeluhuoltoryhmissä. Lisäksi yläkouluilla ja lukiossa toimii oppivelvollisuuskoordinaattori, joka tukee oppilaiden koulupolkua.

2.4. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen asioissa

Oppilaiden tuki voi olla oppimiseen liittyvää tai opiskeluhuollollista. Näitä kahta säätelevät eri lait. Oppimisen tuki, kuten tehostettu ja erityinen tuki, kuuluu perusopetuslain alaisuuteen. Opiskeluhuollollista tukea säätelee oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Molemmissa edellytetään monialaista yhteistyötä ja yleensä opiskeluhuollollisen ammattihenkilöstön asiantuntemusta. Tämä saattaa aiheuttaa tilanteita, joissa ei ole helppo tunnistaa kumman lain alaisuudessa liikutaan.

Tehostetun ja erityisen tuen antaminen velvoittaa yhteistyöhön opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa, kun käsitellään tehostetun tuen aloittamista/lopettamista tai kun ollaan tekemässä selvitystä oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta erityisen tuen päätöstä varten. Ko. työhön osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti ja työhön osallistuvat ne asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai toteuttaminen kulloinkin kuuluu. Yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla opiskeluhuollon asiantuntijaa eikä hänen tarvitse välttämättä olla paikalla palaverin kokoontuessa. Konsultointitapauksissa konsultaation antajat kirjaavat konsultaation omaan kirjausjärjestelmäänsä. Opiskeluhuollollisilla toimilla voidaan täydentää oppilaan saamaa pedagogista tukea.

Erityisen tarkkaan pitää asiaa miettiä perusopetuslain ja oppilas- ja opiskelijahuoltolain välistä suhdetta, kun pohdinnassa on:

Kirjaaminen

Tehostetun ja erityisen tuen asioita käsitellään oppimisen tuen palaverissa. Kun kysymyksessä selkeästi opetukselliseen tukeen liittyvä asia, kirjaaminen tapahtuu Wilmaan

tuki-sivun toimenpiteisiin tai pedagogisiin asiakirjoihin. Opetuksen suunnitteluun ja järjestämiseen liittyvät asiat kirjataan. Opiskeluhuollolliset asiat, kuten oppilaan yleiseen hyvinvointiin tai huolenaiheisiin liittyvät asiat, käsitellään opiskeluhuollollisissa asiantuntijapalaverissa ja ne kirjataan opiskeluhoitokertomukseen.

Joskus oppimisen tuen palaverissa voi nousta esille selkeästi opiskeluhuollollista asiaa. Silloin voidaan sopia erikseen pidettävästä asiantuntijapalaverista, tai käsitellä asia oppilaan/huoltajan suostumuksella oppimisen tuen palaverissa kirjaten asia opiskeluhoitokertomukseen. Opiskeluhuollollista aisisältöä ei koskaan kirjata pedagogisiin asiakirjoihin. Niissä voi vain olla merkintä siitä, että oppilas on ohjattu opiskeluhuollollisen tuen piiriin. Epäselvissä tilanteissa sovitaan huoltajan kanssa kirjaamisesta.

Eri kirjaamispaikoista huolimatta erilaisiin tuen tarpeisiin tulee vastata oppilaan kokonaistilanne huomioiden ja järkevää kokonaisuutta silmällä pitäen.

Suostumus

Tehostetun ja erityisen tuen sekä muun opetuksellisen tuen antaminen tai siihen liittyvien asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta, vaikka yhteistyön merkiksi pedagogisiin asiakirjoihin huoltajan allekirjoitus pyydetäänkin. Yksittäisen lapsen/oppilaan opiskeluhuollollisen asian käsitteleminen asiantuntijaryhmässä vaatii aina oppilaan tai huoltajan kirjallisen suostumuksen.

Paikallisesti on tehty ohje perusopetuksen opettajille opiskeluhoitollon ja oppimisen tuen palavereihin valmistautumiseksi. Se löytyy Peda.netistä opiskeluhoitollon sivulta: <https://peda.net/rauma/oppilashuolto>

Kappaleessa 6 on tarkemmin kuvattu asiantuntijaryhmien toiminta sekä opiskeluhoitokertomukseen kirjaaminen.

2.4.1. Erityisen tuen yhteistyö lukiossa

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus saada erityisopetusta lukiossa ja lisäksi hän voi saada myös muuta tukea oppimiseensa yksilöllisten tarpeidensa mukaan. Lukion opettajat toteuttavat oppimisen tuen yhteistyönä, jonka keskiössä ovat opiskelijan tuen tarpeet. Lukion erityisopettajat tarjoavat tietoa, opetusta ja ohjausta erilaisissa oppimisen ongelmissa läpi lukiopolun. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille tehdään kielellisten taitojen alkukartoitus. Alkukartoituksen, opiskelijoiden toiveiden ja opettajan suositusten perusteella opiskelijoille tarjotaan yksilöllistä erityisopetusta sovittuina tapaamisaikoina sekä mahdollisesti OP03- ja OPO7-opintojaksoilla. Näillä opintojaksoilla keskitytään oppimisen kehittämiseen ja erilaisten oppimistaitojen ja opiskelustrategioiden harjoitteluun. Lukion erityisopettajat antavat tietoa koulussa toteutettavista eri tukimuodoista kuten nivelopintojaksoista, tukiovetuksesta, flexituntien tutortuesta, matikka- ja enkkupajoista. Erityisopettaja tekee yhdessä opiskelijan kanssa tämän toivomuksesta opiskelijalle henkilökohtaisen erityisen tuen suunnitelman, joka tehdään myös yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisäksi erityisopettaja tekee yhdessä opiskelijan kanssa ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyihin liittyvän anomuksen Ylioppilastutkintolautakunnalle. Rauman Lyseon lukiossa erityisopetusta voidaan toteuttaa myös pienryhmätyöskentelynä tai samanaikaisopettajuutena. Erityisopettajat kirjaavat oppimiseen tukeen liittyvät asiat Wilmaan. Joskus oppimisen tukeen liittyy myös opiskeluhoitollinen tuki, jossa on opiskelijan ja huoltajien tukena ovat myös muut opiskeluhoitollon henkilöstöön kuuluvat työntekijät. Tällöin tapaamiset ja niissä sovitut asiat kirjataan opiskeluhoitokertomukseen.

2.5. Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä

Joustavaa perusopetusta annetaan Raumalla Hj. Nortamon peruskoulussa. Joustavan perusopetuksen oppilaat kuuluvat opiskeluhoitollon piiriin ja ovat oikeutettuja samaan palveluun kuin koulunsa muutkin oppilaat. Opiskeluhoitollon palvelut ovat koululla ja työssäoppimisjaksojen aikana palvelun saamiseksi on oppilaan tultava koululle.

Joustavan perusopetuksen oppilaiden valintahaastatteluissa on opiskeluhoitollon edustaja mukana.

2.6. Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Sairaalaopetusta tarjotaan yleensä oppilaalle, joka joutuu terveydentilansa vuoksi osastohoitoon. Oppilaan sairaalaopetuksen suunnittelu on yksilökohtaisesti toteutettavaa työtä ja opetusta suunniteltaessa on huomioitava myös opiskeluhuollollisen tuen suunnitteleminen. Vaikka joissain tapauksissa sairaalakoulua käyvän oppilaan kontaktit opiskeluhuoltoon järjestyvät sairaalakoulun kautta, vastuu opiskeluhuollon kokonaisuudesta säilyy omalla koululla. Oppilaalle nimetään omalle koululle yhteyshenkilö, jonka kanssa sairaalakoulun käymiseen liittyviä arjen asioita hoidetaan. KO. yhteyshenkilö huolehtii, että oppilaalle järjestyy tarpeen mukainen opiskeluhuollollinen kontakti joko omalle koululle tai sairaalakoulun kautta. Opiskeluhuolto pohjautuu luottamukselliseen kontaktiin ja sen katkaiseminen sairaalajakson vuoksi on tarkoin harkittava. Mahdollisuuksien mukaan tuetaan aina olemassa olevaa kontaktia, kuitenkin oppilaan ja hänen perheensä toive huomioiden.

2.7. Opiskeluhuollon palveluista tiedottaminen yhteistyökumppaneille ja henkilöstölle

Opiskeluhuollon palveluista ja ajankohtaisista asioista tulee ajantasaisesti ilmoittaa yhteistyökumppaneille ja koulun henkilöstölle. Opetuksen järjestäjän osalta tiedottamisesta kouluille ja yhteistyökumppaneille on vastuussa sivistystoimialan kehittämisspäällikkö, jonka vastuualueelle opiskeluhuollon kokonaisuus kuuluu. Koulujen osalta tiedottamisesta henkilöstölle vastaa rehtori. Tiedottaminen koulujen henkilöstölle esimerkiksi opiskeluhuollon henkilöstön yhteydenottoihin liittyvistä asioista on tärkeää, koska koulujen henkilöstöllä on velvoite ohjata oppilaita palveluiden piiriin. Jotta opiskeluhuoltoa koskeva tiedotus onnistuisi tarkoituksenmukaisella tavalla, edellyttää se hyvää tiedonkulkua erityisesti hyvinvointialueen ja opetuksen järjestäjän/koulujen välillä.

Opiskeluhuollon henkilöstöön liittyvä tiedottaminen on hyvinvointialueen vastuulla. Henkilöstöä, heidän tarjoamiaan palveluita, läsnäoloaan, yhteystietojaan tai heidän esimiehiään koskevat tiedot tulee toimittaa sivistystoimialan kehittämisspäällikölle, joka huolehtii siitä, että tieto kulkee koulujen rehtoreille. Mikäli tieto koskee yksittäistä koulua, hyvinvointialueen vastuuhenkilö voi tiedottaa suoraan koulun rehtoria. Rehtori arvioi, mitä tietoja henkilöstön tulee tietää, ja tiedottaa niistä koulun henkilöstöä. Yleensä tiedotuskanavina toimivat joko koulun sisäiset kokoukset, Wilma tai sähköposti. Koulujen opiskeluhuoltoryhmissä voidaan käsitellä tiedotuksellisia asioita ja sitä kautta tarjota tukea rehtorille tiedottamiseen. Rehtorin tulee ottaa huomioon myös tiedottaminen opiskeluhuollon henkilöstön tai heidän esimiehensä suuntaan koulun sellaisista ajankohtaisista asioista, jotka vaikuttavat opiskeluhuollon henkilöstön toimintaan koululla.

Opiskeluhuollon asiasisällöistä, ajankohtaisista tapahtumista tai suunnitelmista tiedottamisen tulee tapahtua samalla tavalla. Opetuksen järjestäjän tasolla opiskeluhuollon ohjausryhmä työstää ajankohtaisia asioita ja huolehtii niistä tiedottamisesta sekä koulujen että hyvinvointialueen tai muiden olennaisten yhteistyökumppaneiden suuntaan. Samoin koulujen osalta opiskeluhuoltoryhmä huolehtii ja on vastuussa opiskeluhuollollisista asioista ja yhteistyössä rehtorin kanssa tiedottaa niistä henkilöstöä ja yhteistyökumppaneita. Kiireellisissä asioissa koulun osalta tiedottamisesta vastaa rehtori ja opetuksen järjestäjän osalta kehittämisspäällikkö.

3. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja palvelut

”...opiskeluhuollollisen suunnittelun lähtökohtana on palveluiden yhdenvertainen ja helppo saatavuus kaikille kaupungin koulujen oppilaille.”

Opiskeluhuollollisessa suunnittelussa on arvioitava opiskeluhuollon kokonaistarvetta ja käytettävissä olevia opiskeluhuoltopalveluita. Koulujen tulee henkilöstötarpeiden ohessa myös miettiä, miten ja missä määrin resursseja ohjataan yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhuoltotyöhön sekä monialaiseen yhteistyöhön. Kouluissa tulee suunnitella työtä siten, että yhteisölliseen opiskeluhuoltoon panostetaan riittävästi resursseja, sillä sen tulee olla ensisijainen opiskeluhuoltotyön muoto, johon osallistuu koko koulun henkilöstö. Koulujen on varattava aikaa

toiminnan suunnitteluun ja yhteistyön tekemiseen. Koulut täydentävät ja kehittävät opiskeluhoiltoa omalle koululle sopivaksi. Opiskeluhoillon ja sen palveluiden tarvetta arvioitaessa koulujen on huolehdittava siitä, että opiskeluhoillon kokonaisuutta arvioidaan monipuolisesti lukuvuosittain ja että kouluympäristössä toimivien lasten ja aikuisten on mahdollista antaa mielipiteensä yleisestä hyvinvoinnista toimintaympäristössään.

Arvioinnin ja opiskeluhoollollisen suunnittelun lähtökohtana on palveluiden yhdenvertainen ja helppo saatavuus kaikille kaupungin koulujen oppilaille. Opiskeluhoillon palveluiden on tarkoituksenmukaista olla yhdenvertaisuuden lisäksi joustavasti järjestettävissä, jotta niitä voidaan koulujen tarpeiden ja tilanteiden mukaan kohdentaa parhaalla mahdollisella tavalla. Tässä suunnittelussa viestintä koulujen opiskeluhoitoryhmien ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoillon ohjausryhmän kanssa on välttämätöntä. Ohjausryhmä/ opetuksen järjestäjä toimittaa tarvittavat tiedot (eli opiskeluhoillon kokonaistarpeen kouluittain) eteenpäin hyvinvointialueelle vuosittain tilastointipäivän yhteydessä.

HUOM! Kappale 3 on tarvearvion osalta vielä keskeneräinen

3.1. Opiskeluhoillon kokonaistarve

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on koulukohtaisesti arvioida opiskeluhoillon henkilöstötarvetta. Tarpeen arvioimiseksi on maakunnallisesti luotu malli, jota käyttämällä eri kunnat opetuksen järjestäjinä pystyvät arvioimaan tarvetta yhdenmukaisin kriteerein. Mallissa olennaisessa roolissa ovat koulujen oppilasmäärät. Kokonaisoppilasmääriä nostetaan tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden sekä maahanmuuttajaoppilaiden määrään perustuvien kertoimien avulla vastaamaan koulujen todellista opiskeluhoollollista tarvetta. Lisäksi numeraalisia arvioita täydennetään lyhyin sanallisin arvioin. Lähtökohtana arviolle hyödynnetään valtakunnallisia oppilasmitoituksia ja -suosituksia jokaista opiskeluhoillon ammattikuntaa koskien. Tuloksena mallissa syntyy koulukohtainen arvio opiskeluhoillon ammattikunnittaisesta tarpeesta henkilötyövuosittain. Tiedot malliin kerätään opetuksen järjestäjän toimesta ja toimitetaan hyvinvointialueelle henkilöstöresursoinnin tueksi. Tarpeen arvioinnin lisäksi opetuksen järjestäjä arvioi myös käytettävissä olevaa opiskeluhoillon henkilöstöressin määrää koulukohtaisesti ja ammattikunnittain henkilötyövuosina ilmoitettuna.

Opetuksen järjestäjän viimeisin tarvearvio sekä arvio käytettävissä olevista palveluista löytyvät täältä: [lisää linkki kun arviot ovat tehty](#)

3.2. Opiskeluhoiltopalveluiden järjestäminen

Opiskeluhoillon koulupsykologi-, kuraattori- ja terveydenhuollon palveluista vastaa Satakunnan hyvinvointialue ja palvelut järjestää Rauman perhekeskus. Palvelua annetaan kaikille esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen oppilaille riippumatta heidän kotikunnastaan.

3.1.1. Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhoillon psykologin ja kuraattorin antamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla

- a) edistetään kouluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa
- b) tuetaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Oppilaan tai huoltajan pyytäessä, tai koulun henkilöstön katsoessa sen aiheelliseksi, on oppilaalle järjestettävä mahdollisuus keskustella opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä palvelupyynnöstä. Kiireellisissä tapauksissa tämä mahdollisuus on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Psykologin tai kuraattorin on yhteydenoton perusteella arvioitava, onko asia kiireellinen. Seitsemän työpäivän aikamäärettä ei ole välttämätöntä noudattaa, mikäli oppilas ja/tai huoltaja ovat oikeudesta tietoisia, mutta yhteisesti sovitaan keskustelulle muu ajankohta. Mikäli oppilaan tai läheisen yhteydenotto on puhtaasti neuvonpidollinen, ohjauksellinen tai keskustelun järjestäminen katsotaan muuten tarpeettomaksi, sitä ei ole välttämätöntä järjestää. Psykologi tai kuraattori arvioi, millaista tukea ja/tai

ohjausta oppilas tarvitsee ja ohjaa hänet tarpeen mukaan saamaan muita opiskeluhuollollisia palveluita tai tukipalveluita.

Jos opiskeluhuollon työntekijä arvioi, tai muu henkilöstöön kuuluva on ammatillisessa tehtävässään saanut tietää, että oppilaan oppimisvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluita, hänen on otettava viipymättä salassapitosäännösten estämättä yhteyttä psykologiin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Yhteydenotto tehdään ensisijaisesti yhdessä oppilaan kanssa, mutta mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, oppilaille on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä säädetyssä määräajassa. Oppilaan huoltajalle on annettava tieto em. yhteydenotosta.

Koulupsykologi toimii koulun psykologisena asiantuntijana lasten ja nuorten koulunkäynnin sekä hyvinvoinnin edistämässä ja tukemisessa. Koulupsykologi antaa konsultaatiota, tarjoaa keskustelutukea sekä selvittelee ja arvioi kasvuun ja kehitykseen liittyviä pulmatilanteita yhteistyössä oppilaan, huoltajan, opetushenkilöstön ja muiden verkostotahojen kanssa. Esiopetuksen psykologipalveluista vastaa esiopetusvuoden joulukuun saakka pääsääntöisesti lastenneuvola, jonka jälkeen vastuu siirtyy koulupsykologeille. Hyvinvointialue vastaa siitä, että yhdellä koulupsykologilla saa vastuualueellaan olla enintään 780 oppilasta.

Kuraattoreiden tehtävänä on ehkäistä ja poistaa oppilaan kehitykseen liittyviä, erityisesti sosiaalisia, vaikeuksia. He tukevat oppilaiden myönteistä kokonaiskehitystä, koulunkäyntiä ja hyvinvointia sekä yksilötasolla että yhteisöllisesti. Kuraattorit voivat käytännön työssään konsultoida vastaavaa kuraattoria. Hän on kouluissa tehtävän sosiaalityön asiantuntija, jonka puoleen kuraattorit voivat ongelmatilanteissa kääntyä. Yhdellä kuraattorilla saa vastuualueellaan olla enintään 670 oppilasta.

3.1.2. Terveydenhuollon palveluiden järjestäminen

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16§:n mukaista kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuollolla oppilas- ja opiskelijahuoltolain 17§:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa, joita kouluissa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Esiopetuksessa terveydenhoitopalvelut järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina.

Terveydenhoitajien ja lääkäreiden työn sisältöä ohjaa valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Asetuksella säädellään mm. terveystarkastusten ja terveystuonnan sisältöä.

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolassa seurataan ja edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhempien vanhemmuutta mm. turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa ja lapsen hyvässä huolenpidossa sekä parisuhteen hoitamisessa. Neuvolassa pyritään havaitsemaan lapsiperheiden erityisen tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja järjestämään tarkoituksenmukainen tuki ja apu. Lastenneuvola tarjoaa esiopetusikäisten lasten terveydenhuoltopalvelut.

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen ja maksuton perusterveydenhuollon palvelu.

Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyvät:

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen, pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden opiskeluhuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- suun terveydenhuolto
- oppilaan terveydentilan toteutamisesta varten tarpeelliset erikoistutkimukset

Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Luokilla 1., 5. ja 8. terveystarkastukset toteutetaan laajoina, sisältäen terveydenhoitajan tekemän tarkastuksen ja lääkärintarkastuksen. Laajoihin terveystarkastuksiin kutsutaan aina myös oppilaan huoltajat mukaan. Muilla luokilla oppilaille tehdään määräaikainen terveystarkastus. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen ja pyritään löytämään mahdolliset sairaudet sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Laajassa terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat yhdessä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi aina myös koko perheen hyvinvointia. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Terveystarkastuksiin liittyvillä esitietolomakkeilla ja sähköisellä Omaolo-kyselyllä kerätään etukäteen tietoa tarkastuksessa käsiteltävistä asioista. Kouluterveydenhuollon laajaan terveystarkastukseen sisältyy myös opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa.

Terveystarkastuksia voidaan tehdä yksilöllisen tarpeen mukaan myös muina ajankohtina ja muille ryhmille. Tarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetään, koska tiedetään, että tarkastuksista poisjääneiden riski syrjäytymiseen on suurempi kuin niihin osallistuneilla. Tuen tarvetta voidaan selvittää esimerkiksi ottamalla yhteyttä perheeseen tai järjestämällä kotikäynti. Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja heidän perheitään yksilöllisen tarpeen mukaisesti

Sairaanhoito ei kuulu kouluterveydenhoitoon. Sairastuneen oppilaan hoidosta, sairaanhoidon järjestämisestä ja hoitoon viemisestä vastaa ensisijaisesti oppilaan huoltaja. Jos lapsi sairastuu tai loukkaantuu kesken koulupäivän tai koulumatkalla, kouluterveydenhoitaja tai opettaja arvioi tilanteen ja ottaa tarvittaessa yhteyttä huoltajiin ja/tai lähettää oppilaan eteenpäin jatkohoitoon. Kaikilla koulun aikuisilla on vastuu oppilaan turvallisuudesta siihen saakka, kunnes vastuu oppilaan hoidosta on siirtynyt huoltajalle.

Jokaiselle koululle on nimetty oma terveydenhoitaja ja kouluille on määritellyt päivät, jolloin terveydenhoitaja pääsääntöisesti on paikalla kyseisellä koululla. Virka-aikana terveydenhoitajat ovat pääsääntöisesti tavoitettavissa puhelimitse.

Opiskeluterveydenhuolto huolehtii terveyden ja sairaanhoitopalvelujen järjestämisestä opiskelijoille. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä.

Terveydenhuoltolain 17 §:n mukaan opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

- oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
- opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät kaksi määräaikaista terveystarkastusta (1th+1lääkärintarkastus) ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti
- perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto mukaan lukien
- opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen.

Kaikki opintonsa aloittavat opiskelijat täyttävät terveystarkastuksen, jonka pohjalta terveydenhoitaja kutsuu opiskelijan terveystarkastukseen kiireellisyysjärjestyksessä. Terveystarkastukset tehdään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana pääosin tytöille sekä ulkopaikkakuntalaisille pojille. Raumaisten poikien terveystarkastukset tehdään tarpeen mukaan 1. opiskeluvuotena ja viimeistään 2. opiskeluvuotena yhdistettynä kutsunanalaisien ennakkoterveystarkastukseen. Lääkärintarkastus tehdään ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena.

Terveystarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti opiskelijan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa. Tavoitteena on löytää mahdolliset sairaudet ja terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä ennaltaehkäistä sairauksien puhkeamista ja tukea opiskelukykyä ja -jaksamista.

Terveystarkastukseen sisältyy yksilöllinen terveysneuvonta, jolla pyritään voimaannuttamaan opiskelijaa ja ohjamaan häntä tekemään terveyttä ja opiskelukykyä edistäviä valintoja.

Opiskeluhoitolain mukaan tarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetään yhteistyössä opiskelijan ryhmänohjaajan kanssa.

Terveydenhoitajan työaika on järjestetty siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta. Tämä tukee ajatusta matalan kynnyksen palveluista ja avun saannista silloin, kun huoli olisi vielä mahdollisimman pieni. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on antanut koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon mitoituksia koskevat suositukset. Lastenneuvolassa suositeltu lapsimäärä on terveydenhoitajalla 320 ja lääkäriellä 2270 ja kouluterveydenhuollossa suositeltu oppilasmäärä on terveydenhoitajalla 460 ja lääkäriellä 2100 oppilasta päätoimista kokoaikaista lääkäriä kohden. Lukiossa suositus on 570 opiskelijaa terveydenhoitajaa kohti ja lääkäriellä 1800 opiskelijaa.

Opiskeluterveydenhuolto on maksutonta alle 18-vuotiaille. Sen jälkeen maksu määräytyy asiakasmaksulain mukaisesti osassa palveluita. Terveystarkastukset ovat kaikille maksuttomia.

Suun määräämälliset terveystarkastukset järjestetään esiopetusiässä, ensimmäisellä, kolmannella, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. Näiden lisäksi tarkastuksia tehdään yksilöllisen tarpeen mukaan (terveydenhoitolain 51§:n mukaisesti). Suun terveydenhuollon palvelut kuuluvat myös opiskeluterveydenhuoltoon.

3.2. Tilojen järjestäminen opiskeluhoollon henkilöstölle

Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus tarjota palvelujen järjestämiseksi asianmukaiset tilat hyvinvointialueen opiskeluhoollon henkilöstön käyttöön. Opetuksen järjestäjä sopii tilojen järjestämisestä koulujen kanssa. Opiskeluhoollon palvelut tulee järjestää ensisijaisesti koululla. Mikäli tarkoitukseen soveltuvia tiloja ei koululla ole, palvelut tulee järjestää koulun välittömässä läheisyydessä.

Opetuksen järjestäjä saa hyvinvointialueelta korvauksen tilojen käytöstä.

4. Hyvinvoinnin johtaminen ja opiskeluhoolloryhmät

Kaupungin hyvinvointityötä johdetaan hyvinvointiohjelman ja hyvinvointisuunnitelmien kautta. Osana koko kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa on lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka muodostaa pohjan myös opiskeluhoollolliselle työlle. Opiskeluhoollon toteutetaan kaupunkitasoisia suunnitelmia.

Yhteisöllistä hyvinvointityötä kouluilla tulee tarkastella prosessina, jonka osana ovat yhteisön johtaminen, koulu yhteisön sitoutuminen ja konkreettiset toimet hyvinvoinnin edistämiseksi. Prosessia johtaessa on olennaista, että tehdään selviksi yhteiset arvot ja tavoitteet, työn- ja vastuunjako on selkeästi organisoitu ja resursseja suunnataan oikeisiin asioihin. Oman yksikön tilanne tiedostetaan ja resurssit kohdennetaan oikein vasta, kun sekä oppilaiden että henkilöstön hyvinvointia seurataan opetuksen järjestäjän ja koulujen taholta riittävän aktiivisesti. Tärkeää on myös tiedolla johtaminen. Se tarkoittaa tarvittavan tiedon keräämistä omasta koulusta ja tiedon pohjalta hyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden suunnittelemista.

”Opiskeluhoolloryhmä suunnittelee sitä yhteiseen hyvinvointiin liittyvää työtä, jota toteuttaa koko koulu yhteisö.”

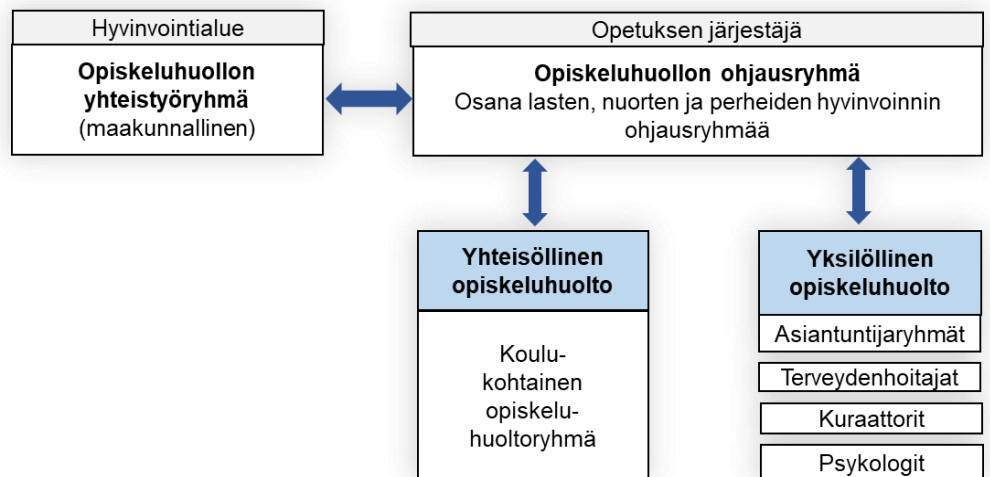
Opetuksen järjestäjän osalta opiskeluhoollon kokonaisuudesta vastaa sivistystoimialan kehittämisspäällikkö yhteistyössä ohjausryhmän kanssa. Koulujen osalta vastuussa ovat rehtorit yhdessä opiskeluhoolloryhmien kanssa. Kaikilla opiskeluhoollotyötä johtavilla on tärkeä rooli siinä, että hyvinvointityötä johdetaan selkeästi ja tarkoituksenmukaisesti. Johtamiseen kuuluu se, että opiskeluhoollon suunnitellaan, kehitetään ja ohjataan kokoaikaisesti osana arjen työtä ja sitä tehdään osallisuus mahdollistaen.

4.1. Opetuksen järjestäjän yhteistyö hyvinvointialueen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän kanssa

Opetuksen järjestäjän ylläpitämä opiskeluhoollon ohjausryhmä koordinoi opiskeluhoollon järjestäjäkohtaista tehtävää yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyön ytimenä ovat opetuksen puolelta opiskeluhoollon ohjausryhmä ja hyvinvointialueen puolelta alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä. Opetuksen järjestäjän ohjausryhmässä on hyvinvointialueen edustus ja opetuksen järjestäjiltä on edustajia alueellisessa yhteistyöryhmässä. Ohjaus-/yhteistyöryhmätasolla vedetään suuntaviivat yhteistyölle ja suunnitellaan kokonaisuuden organisoimiseen liittyviä asioita. Käytännön yhteistyö tehdään perhekeskuksen ja koulujen kesken.

4.2. Opiskeluhoollon ohjausryhmän toiminnan periaatteet

Kaupungissamme tehdään opiskeluhoollotyötä kolmella tasolla: opetuksen järjestäjän tasolla, koulukohtaisesti sekä yksilökohtaisesti. Jokaisella tasolla toimii omat ryhmänsä, jotka hoitavat osuuttaan monimuotoisessa tehtäväkentässä lain edellyttämällä tavalla.

Opiskeluhoollon toimintaa ohjaa ja koordinoi opetuksen järjestäjän monialainen ohjausryhmä, joka vastaa esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoollollisen työn yleisestä suunnittelusta, toimintatapojen määrittelystä, kehitystyöstä ja opiskeluhoollotyön arvioinnista. Ohjausryhmä toimii osana kaupungin lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ohjausryhmää jakaen ryhmien keskinäisiä hyvin samankaltaisia tehtäviä. Ryhmä organisoii koulutustilaisuuksia sekä hyvinvointiin liittyviä teemoja ja projekteja. Se käsittelee myös erilaisten kyselyjen ja tutkimusten tuloksia ja arvioi niiden pohjalta opiskeluhoollollisia tarpeita ja toiminnan kehittämistä. Opiskeluhoollon ohjausryhmä muodostavat opetuksen järjestäjän puolelta kasvatuksen ja opetuksen sekä hyvinvointialueelta perhekeskuksen avainhenkilöt ja johtavat viranhaltijat. Koska ryhmä toimii osana lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ohjausryhmää mukana on myös laajempi verkosto lasten, nuorten ja perheiden palveluista vastaavia tahoja. Ohjausryhmä kokoontuu noin kolme kertaa lukukaudessa ja tarpeen mukaan useammin. Toimintaa toteutetaan vuosikelloon merkityin säännöllisin asioin. Ryhmän toiminta seuraa ja tekee tiivistä yhteistyötä kaupunkitasoisen hyvinvoinnin, terveellisuuden ja turvallisuuden ohjausryhmän kanssa. Opiskeluhoollon ohjausryhmä pyrkii osaltaan täyttämään niitä tehtäviä, joita lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on tavoitteiden muodossa kirjattu sekä välittämään tietoa kaupunkitasoisen hyvinvointijärjestämisen tueksi.

Opiskeluhoollon ohjausryhmän muistiot (osana lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ohjausryhmän muistioita) ovat luettavissa Pedanetissä osoitteessa <https://peda.net/rauma/oppilashuolto>.

4.3. Koulukohtaisten opiskeluhoolloryhmien toiminnan periaatteet

Koulukohtaista opiskeluhoollotyötä suunnitellaan opiskeluhoolloryhmissä tai muussa koulun osoittamassa tarkoitukseen sopivassa monialaisessa ryhmässä. Ryhmässä suunnitellaan, ohjataan ja arvioidaan oman koulun yhteistä toimintaa, oppimisympäristön hyvinvointia ja pyritään vahvistamaan yhteisöllistä toimintatapaa. Työhön kuuluu koko yhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvoinnin kehittäminen, seuraaminen ja arviointi. Työssä otetaan huomioon ja edistetään oppimisympäristön terveellisuutta,

turvallisuutta, sosiaalista vastuullisuutta ja esteettömyyttä. Kaikessa työssä on tarkoitus ylläpitää ilmapiirin rauhallisuutta, ennaltaehkäistä epäkohtia ja ongelmia sekä ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet kehitykseen ja kasvuun liittyen. Opiskeluhoitoryhmä suunnittelee sitä yhteiseen hyvinvointiin liittyvää työtä, jota toteuttaa koko kouluyhteisö. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa voidaan kouluilla toteuttaa monellakin tapaa ja opiskeluhoitoryhmän ohella tehtäviä voidaan hoitaa pienemmissäkin ryhmissä. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tavoitteena on sellainen suunnitelmallisuus, joka antaa kaikille, oppilaille, huoltajille, yhteistyötahoille ja henkilöstölle, mahdollisuuden vaikuttaa opiskeluhoollolliseen toimintaan.

Koulujen opiskeluhoitoryhmiä johtaa koulun rehtori. Esiopetusyksikön ollessa fyysisesti koulun yhteydessä niiden yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminta on yhdistetty. Itsenäisinä yksikköinä toimiville esiopetusyksiköille- ja -ryhmille on nimetty koulujen yhteydessä toimivat vastuuesiopetusyksiköt, joiden kautta heidän yhteisöllinen opiskeluhoollotyönsä toimii. Vastuuesiopetusyksiköiden kuuluu tiedottaa opiskeluhoitoryhmän toiminnasta alueensa irrallisia yksiköitä sekä tarpeen vaatiessa tuoda heidän esille nostamia asioita ryhmän käsiteltäväksi. Koulujen on työskentelyssään huomioitava myös esiopetukselle tarpeelliset asiasisällöt ja esiopetusyksiköiden vastuuhenkilöiden on etukäteen ilmoitettava rehtoreille heidän toimintaansa liittyvät opiskeluhoolloryhmissä käsiteltävät asiasisällöt. Opiskeluhoolloryhmät kokoontuvat vähintään lukukausittain, tai tarpeen vaatiessa, käsittelemään koulunsa yhteisiä asioita. Hyvään ja kehittämishenkiseen yhteisölliseen opiskeluhoollon vaaditaan yleensä useita tapaamiskertoja vuosittain. Ryhmien kokoontumiset ovat suunniteltuja ja hyvin koordinoituja, jotta ydinkokoonpanosta osallistumaan pääsevät kaikki, joiden asiantuntemusta kulloinkin tarvitaan. Osallistujat voivat kokousten aihealueista riippuen vaihdella ja ydinkokoonpanoon kuuluvien jäsenten läsnäoloa voidaan suunnitella siten kuin se on ryhmän toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisinta. Kokouksista tehdään aina vapaamuotoinen muistio ja sen tulee olla julkisesti nähtävillä kaikille asiasta kiinnostuneille. Yleensä muistio on nähtävillä koulun kotisivulla.

Yhteisöllisen opiskeluhoolloryhmän esimerkkikokoonpano: rehtori, esiopetuksen edustaja, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, erityisopettaja, opettajien edustaja, opo, oppilaskunnan edustaja, vanhempien edustaja ja nuorisotyöntekijä.

Opiskeluhoolloryhmiin kutsutaan muita asiantuntijoita tai yhteistyötahoja tarpeen mukaan. Oppilaskunnille ja vanhempainyhdistyksille toimitetaan kutsu, jolloin he voivat keskuudestaan valita henkilön, joka osallistuu ryhmän toimintaan. Mikäli koululla ei ole vanhempainyhdistystä, opiskeluhoolloryhmän kokouksen esityslista ja muistio on laitettava vanhempien näkyville ilmoitustaululle tai kotisivulle ja tiedotettava heitä siitä.

Yleisiä asioita opiskeluhoolloryhmän käsiteltäväksi voi tuoda koulun henkilökunta, oppilas tai hänen huoltajansa tai joku muu yhteistyötaho ottamalla yhteyttä opiskeluhoolloryhmään kuuluvaan henkilöön. Hän voi myös tulla esittelemään asiaansa ko. ryhmään. Asiantuntijoina voivat toimia esim. vastaava kuraattori, nuorisotoimen edustaja, lasten ja/tai nuorten psykiatrian edustaja tai poliisi. Yhteisöllisessä opiskeluhoollonssa Raumalla käsitellään esim. järjestyssääntöjä, työrauhan ylläpitoa, kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista, terveystottumuksia, ajankohtaisia ilmiöitä, turvallisuuteen liittyviä asioita, luokkien tilanteita, opiskeluhoollon yleistä kehittämistä, näyttöön perustuvien (opiskeluhoollollisten) menetelmien käyttöä, opiskeluhoollon palveluista tiedottamista, opiskeluhoollon toimivuuden arviointia, hyvinvointiin liittyviä hankkeita ja teemapäiviä. Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset ovat osa yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä. Yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä tulee toteuttaa suunnitelmallisesti ja sen merkitys ennaltaehkäisevänä työn muotona tulee jokaisessa koulussa ottaa huomioon. Koulujen tehtävä on miettiä ja toteuttaa yhteisöllisyyttä itselleen parhaiten sopivalla tavalla esim. valitsemalla teemoja, joita aikovat lukukausittain työstää.

5. Toimenpiteet yhteisöllisen työn edistämiseksi

”Ennen kaikkea kysymys on sellaisesta toimintakulttuurista, joka vaikuttaa positiivisella tavalla oppilaiden oppimisedellytyksiin, yhteenkuuluvuuteen ja vuorovaikutukseen.”

Yhteisöllinen työ on opiskeluhuollon perusta. Sen tulee olla opiskeluhuollon ensisijainen työmuoto ja siihen tulee koko koulun henkilöstön osallistua. Yhteisöllisen työn rooli on ennaltaehkäisevä ja sen kautta kehitetään ja seurataan oppilaiden hyvinvointia ja oppimista, terveellistä ja turvallista oppimisympäristöä, edistetään mielenterveyttä sekä ehkäistään syrjäytymistä. Ennen kaikkea kysymys on koulun sellaisesta toimintakulttuurista, joka vaikuttaa positiivisella tavalla oppilaiden oppimisedellytyksiin, yhteenkuuluvuuteen ja vuorovaikutukseen. Se on myös huolenpidon kulttuuria

sisältäen koulujen monenlaisia toimintamalleja, joilla pyritään ohjaamaan oppilaita ennen haasteiden ilmaantumista tai niiden jo ilmaannuttua. Lisäksi yhteisölliseen työhön kuuluu olennaisena osana oppilaiden kuuleminen ja heidän osallisuutensa mahdolliseksi tekeminen.

5.1. Poissaolojen ennaltaehkäisy, puuttuminen ja suunnitelmallinen seuranta

Viime vuosina koulupoissaolot ovat lisääntyneet ja ne haastavat koulun arkea. Poissaolot voivat vaikuttaa koulumenestykseen, oppilaan koulupolkuun sekä sosiaalisiin suhteisiin. Rauman peruskoulussa on käytössä yhteinen läsnäolon vahvistamisen malli, jonka pohjana on valtakunnallinen ”yhteisellä koulutiellä” – toimintamalli. Mallissa seurataan poissaoloja suunnitelmallisesti, riippumatta poissaolojen syistä, sekä ohjataan puuttumaan varhaisesti. Läsnäolon vahvistamisen malliin on kirjattu ennakoivat toimet. Näitä ovat läsnäolon seuraamisen lisäksi positiivisen ilmapiirin, yhteisöllisyyden sekä oppilaiden ja huoltajien osallisuuden lisääminen yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin sekä kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen.

Oppilaalla on oppivelvollisuus ja huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Oppilaan poissaoloista huoltajan tulee ilmoittaa poissaolon ensimmäisenä päivänä. Henkilökohtaisesta syystä, lomamatkoista yms., oppilas voi olla poissa koulusta harkinnan mukaan. Lupa poissaoloon anotaan kirjallisesti luokanopettajalta/-valvojalta (enintään kolme päivää) tai rehtorilta (pidemmät poissaolot). Oppilaan tulee tällöin huolehtia, että hän suorittaa poissaolonsa aikana opettajan hänelle määräämät tehtävät ja huolehtii siitä, ettei hän poissaolonsa vuoksi jää opetuksesta jälkeen.

Opettajan tehtäviin kuuluu poissaolojen ja myöhästymisten säännöllinen kirjaaminen Wilma-ohjelman kautta. Luokanopettajalla/-valvojalla on velvollisuus seurata ja tiedottaa kotia poissaoloista. Hän ottaa yhteyttä huoltajaan saman päivän aikana, jos ilmoitusta oppilaan poissaolosta ei ole tullut. Esiopetuksessa poissaoloista ilmoitetaan omalle opettajalle.

Läsnäolon vahvistamisen mallin tuntirajat ovat 1-30h, 50h, 70h ja yli 70h. Tuntirajan ylittyessä tai huolen herättyä luokanopettaja/-valvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa sekä ottaa yhteyttä huoltajaan selvittääkseen tuen tarvetta. Opiskeluhooltohenkilöstöä voidaan konsultoida matalalla kynnyksellä. Huolen jatkuessa tai seuraavan tuntimäärän täytyessä luokanopettaja/-valvoja kutsuu koolle palaverin. Tarvittaessa voidaan konsultoida koulun ulkopuolisia tahoja tai palaveri voidaan laajentaa monialaiseksi asiantuntijaryhmäksi. Ryhmä sopii toimista oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi ja turvaamiseksi poissaolon syiden kartoituksen pohjalta sekä seuraa tilannetta.

Mikäli aiemmat toimet eivät auta ja poissaolot jatkuvat, asiantuntijaryhmä tai rehtori tekee konsultaation pohjalta yhteydenoton sosiaalihuoltoon, yhteistyössä huoltajien kanssa, jos mahdollista. Yhteydenotto tehdään poissaolojen aiheuttaman syrjäytymisriskin ja normaalin kehityksen viivästymisen huolesta ja oppivelvollisuuden laiminlyönnistä tehdään tilanteen vaatiessa lastensuojeluilmoitus.

Oppilaiden poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti opetuksenjärjestäjän toimesta. Poissaolotilastot otetaan peruskouluissa kolme kertaa vuoden aikana. Yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä tarkastellaan poissaolotilastoja ja tehdään tarvittavia toimia poissaolojen vähentämiseksi.

Läsnäolon vahvistamisen malli löytyy täältä: <https://peda.net/rauma/oppilashuolto/lasnaolon-vahvistamisen-malli>

Lukion poissaoloihin puuttumisen malli: <https://peda.net/rauma/rauman-lukio/opiskelu/lukuvuosi-2022-2023/tarkeat-taulukot-ym/poissaoloihin-puuttumisen-malli-lukio-.pdf2>

5.2. Järjestyssäännöt

Perusopetuslain ja lukiolain mukaisesti kouluilla tulee olla järjestyssäännöt tai sellaiset järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä voidaan tehdä koulun turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä esim. järjestelyistä, käyttäytymisestä, esineiden/aineiden käytöstä, käsittelystä ja säilytyksestä. Järjestyssäännöillä voidaan myös määritellä siisteydestä huolehtimista sekä oleskelua/liikkumista koulussa ja sen alueella. Järjestyssäännöt ovat voimassa sen ajan, kun oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

Rauman koulut tekevät ja päivittävät järjestyssäännöt opiskeluhuollollisena yhteistyönä oppilaat osallistaen yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä.

Opetushallitus on tehnyt ohjeet järjestyssääntöjen laatimiseksi ja ne löytyvät osoitteesta: <http://www.oph.fi/julkaisut/2016/jarjestyssaantojen-laatiminen>.

5.3. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ennaltaehkäiseminen ja puuttuminen

Ennaltaehkäisevä päihdetyö kuuluu koulujen arkeen ja sen myötä kouluilla on velvollisuus tehdä sekä ennaltaehkäisevää päihdetyötä osana opetusta että puuttua havaittuun tupakointiin ja päihteiden käyttöön. Koulun on ympäristönä ja tapahtumisissaan aina päihteetön ja tupakointi on lailla kielletty kaikissa kouluissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla.

Varhainen havainnointi ja puuttuminen oppilaan tupakointiin ja päihteiden käyttöön parantaa mahdollisuuksia auttaa oppilasta. Alaikäisen oppilaan päihteiden käyttö on aina haitallista. Päihteiden käyttö – niin oppilaan oma kuin sellainen perheessä tai kasvuympäristössä tapahtuva päihteiden käyttö, joka on omiaan vahingoittamaan oppilaan turvallisuutta ja tervettä kasvua – on otettava välittömästi puheeksi. Apuna asiassa toimii opiskeluhuollon henkilöstö.

Mikäli koulussa havaitaan yleisesti, yksittäisiä oppilaita laajemmin, myönteistä suhtautumista päihteisiin, opiskeluhuoltoryhmän on suunniteltava ja käynnistettävä toimia tilanteen muuttamiseksi.

Rauman yläkouluille on laadittu suunnitelma päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Suunnitelma löytyy Pedanetistä opiskeluhuollon sivulta <https://peda.net/rauma/oppilashuolto/ylakoulujen-ennaltaehkaisevan-paihdeyön-suunnitelma>.

5.4. Koulukuljetuksen turvallisuutta ja odottamista koskevat ohjeet

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos oppilaan koulumatka on yli 5 kilometriä tai matka on oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. Alle 13-vuotiaan koulumatka saa odotuksineen kestää korkeintaan kaksi ja puoli tuntia ja 13 vuotta täyttäneen enintään kolme tuntia. Koulupäivän päättyessä kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan ja opetuksen järjestäjän tulee huolehtia oppilaiden valvonnasta.

Rauman Sivistysvaliokunnan päätöksen mukaan 1. tai 2. luokan oppilas tai pelkästään esiopetuspalveluja käyttävä lapsi on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen, jos matka lähimpään kouluun tai esiopetusyksikköön on yli kolme kilometriä.

Lukiolaiselle järjestetään kuljetus kouluun, kun yhdensuuntainen matka ylittää 7 kilometriä.

5.5. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (sis. suunnitelman suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta)

Koulujen arjessa huolehditaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Jokaisen koulun tulee tehdä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Sen näkökulmana tulee olla kaiken syrjinnän tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen sekä sukupuolten tasa-arvoisuus, sukupuolen kokemisen ja määrittelyn moninaisuuden huomioiminen sekä seksuaalisen ja muun häirinnän ennaltaehkäisy. Esiopetuksessa on esi- ja perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman ohella otettava huomioon varhaiskasvatuksen vastaava suunnitelma.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Rauman kouluissa kiusaamisen ennaltaehkäisyssä sekä puuttumisessa noudatetaan Kiva Koulu – menetelmää. Opettajalla ja/tai rehtorilla on velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan tai sellaista lähiympäristössään muuten näkemään/kohtaamaan joutuvan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Mikäli oppilas on välittömässä vaarassa tai asiasta keskusteleminen huoltajan kanssa voisi aiheuttaa vaaratilanteen oppilaalle, on tilanteen mukaan ilmoitettava poliisille tai tehtävä lastensuojeluilmoitus. Samalla tavalla toimitaan, mikäli on kysymyksessä oppilaan altistuminen perheenjäsenen tai lähiomaisen mielenterveysongelmille.

Tarkemmat tiedot ja ohjeet löytyvät tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta:

<https://peda.net/rauma/oppilashuolto/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu>

5.6. Suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle

Opetuksen järjestäjän opiskeluholto-suunnitelmaan sisältyy suunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmissa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet.

Koulut täydentävät opetuksen järjestäjän kriisisuunnitelmaa tarvittavilta osin ja huolehtivat kriisisuunnitelmien muuttuvien tietojen päivittämisestä vuosittain.

Kriisisuunnitelma tarkoittaa etukäteen valmisteltua toimintamallia, jonka avulla voidaan vakavan kriisitilanteen sattuessa toimia. Ennalta arvaamattomissa kriisitilanteissa lasten ja aikuisten kokemat tunteet voivat olla yllättäviä; hämmennystä, avuttomuutta, pelkoa tai paniikkia. Asiallinen tieto ja oikea toiminta rauhoittavat niin lapsia kuin aikuisiakin. Tavoitteena on, että yllättävän tapahtuman jälkeen oppilaiden ja koulun henkilökunnan toimintakyky säilyy ja elämä kouluyhteisössä palautuu normaaliksi.

Jokaisessa koulussa toimii yhteisöllinen opiskeluholto-ryhmä tai muu erikseen nimetty kriisiryhmä, jonka rehtori kutsuu koolle kriisitilanteissa. Kriisitilanteiden (oppilaan tai koulun työntekijän kuolema, itsemurha, vakava onnettomuus, vakava väkivalta tai fyysisen vahingoittumisen uhka) hallinta edellyttää etukäteen sovittua toimintamallia. Ilman asianmukaista käsittelyä kriisitilanteet voivat haitata kouluyhteisön toimintakykyä pitkäänkin.

Turvallisuus- ja kriisityöhön läheisesti liittyy myös pelastussuunnittelu. Koulukohtaiset pelastussuunnitelmat löytyvät koulujen turvallisuuskansioista.

Esi- ja perusopetuksen kriisisuunnitelma löytyy Pedanetistä opiskeluhuollon sivulta:

<https://peda.net/rauma/oppilashuolto/suunnitelma-kriisi-uhka-ja-vaaratilanteiden-varalle>

Lukion kriisisuunnitelma löytyy lukion Pedanetistä

<https://peda.net/rauma/rauman-lukio/opiskelu/lops20192/oojt/4.5.-rauman-lyseon-lukion-turvallisuussu?session-tid=6a483351-4e90-40f0-8d28-6c2f663fae81>

5.7. Terveiden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin seuraamisen käytännöt ja tulokset

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Kouluterveyskysely tuottaa seurantatietoa 10–20-vuotiaiden lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaamisesta. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi kokonaistutkimuksena samaan aikaan koko maassa. Kyselyyn osallistuvat perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaat, 8. ja 9. luokan oppilaat, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Koulut käyttävät Kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi, opiskeluhoitotyössä sekä terveystiedon opetuksessa. Kuntatasolla tuloksia voidaan hyödyntää hyvinvointijohtamisessa.

Koulut teettävät oppilaille ja huoltajille erilaisia valmiita ja itsetehtyjä kyselyjä, joiden avulla saadaan tietoa koulu yhteisön hyvinvoinnista. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on käytössä terveystarkastuksiin liittyviä esitietolomakkeita ja sähköinen Omaolo-kysely.

Koulut tilastoivat poissaolo-, tapaturma- ja vaaratilannetietoja oppilailta ja henkilökunnalta.

Kouluissa suoritetaan kolmen vuoden välein terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä seuraa vuosittain tarkastuksessa sovittujen toimenpiteiden etenemistä.

Myös valtakunnan tasolla koulujen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi kerätään tietoa, kuten TEA-viisari, jonka tuloksia voidaan hyödyntää paikallisesti.

5.8. Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö ja käytännöt

Koulujen terveydellisten olojen ja hyvinvoinnin valvonta ja tarkastelu on monen tahon yhteistyötä. Periaate on, että jokainen taho käyttää hyväkseen toisen asiantuntemusta. Näitä asioita käsittelevät mm. työterveyshuollon työpaikkaselvitykset, ympäristöterveydenhuollon raportit ja tarkastukset, työpaikan oma riskianalyysi, talotoimen raportit ja katselmukset, sisäilmatyöryhmän pöytäkirjat ja aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen normaalit säännölliset tai erityiset työsuojelutarkastukset. Mukana näissä tarkastuksissa ovat yleensä rehtori, koulun työsuojeluasiamies, laitospäällikkö, kouluterveydenhoitaja, työterveyshoitaja, työsuojeluvastuualue, työhyvinvointipäällikkö, talotoimesta usein LVI-päällikkö ja kunnossapitopäällikkö. Todettujen puutteiden ja epäkohtien korjaamista on seurattava vuosittain.

Raumalla toteutetaan oppilaitosten terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastuksia THL:n mallin mukaisesti. Mallissa tarkastukset tehdään keskitettynä prosessina, jossa vastuutahona on hyvinvointialueen koulu- ja opiskeluterveydenhuolto. Malli ja siihen liittyvät aineistot ovat nähtävillä koulujen rehtoreille hyvinvointialueen teamsissa. Käyttöoikeudet teamsin kansioihin jaetaan rehtoreille automaattisesti ja pyydettyäessä niitä saa perhekeskuksen sihteeriltä. Tarkastusmallissa on määritelty opiskeluhoollon ohjausryhmän ja eri viranomaistahojen tehtävät/vastuut. Koulujen yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien vastuulla ovat tarkastusten käytännön järjestelyt, oman hyvinvointiprofiilin teettäminen ja koosteen tekeminen siitä, koulutarkastusten lomakkeiden esittäminen, jatkotoimenpiteistä huolehtiminen, tarkastuksiin liittyvä tiedottaminen sekä tarkastuksien kautta saadun tiedon hyödyntäminen opiskeluhoitotyön suunnittelussa. Opiskeluhoollon esihenkilö hyvinvointialueelta järjestää kouluille ja kaikille muille yhteistyötahoille tiedotustilaisuuden tarkastuksista vuosittain. Tiedotustilaisuudessa käydään läpi tarkastuksiin liittyvät yksityiskohdat sekä suunnitellaan tarkastusten ajankohdat.

Yksiköt osallistuvat myös erilaisiin työhyvinvointia ja oppilaiden hyvinvointia koskeviin tarkastuksiin, tutkimuksiin ja kartoituksiin, joiden tuloksia käytetään hyväksi opiskeluhuollollisessa suunnittelussa ja toiminnan arvioimisessa.

5.9. Koulun yhteinen hyvinvointityö ja mielenterveyden vahvistaminen

Koulun hyvinvointityötä tehdään koulujen lähtökohdista ja tarpeista. Hyvinvointityö kiteytyy mielenterveyttä tukevan toimintakulttuurin kehittämiseen kouluilla. Mielenterveyden edistäminen ja positiivisen mielenterveyden vahvistaminen ovat koko kouluyhteisöä koskeva asia, jota johdetaan koulujen opiskeluhooltoryhmistä käsin. Suuntaviivoja toiminnalle ja koulujen yhteisölliselle työlle antaa opetuksen järjestäjä.

Koulun toiminta rutiineineen ja vuorovaikutussuhteineen, säännöllinen koulunkäynti ja kiinnittyminen omaan kouluun ovat niitä asioita, jotka toimivat jo itsessään mielenterveyttä suojaavina tekijöinä. Koulun rakenteisiin kuuluu luontaisesti hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevia elementtejä kuten erilaisia teemapäiviä, kerhotoimintaa, koulunuorisotyötä ja osallisuuden mahdollistavaa toimintaa (mm. oppilaskunnat). Kiusaamisen mahdollistava, epäoikeudenmukainen ja rankaiseva toimintatapa koulussa ovat sen sijaan riskitekijöitä oppilaiden mielenterveydelle.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on nostanut esille oppimisympäristöjen mielenterveyttä tukevia tekijöitä:

- o henkilökunta ja opiskelijat näkevät yhteisöllisyyden merkityksen hyvinvoinnin ja oppimisen tulosten kannalta
- o panostetaan henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen
- o fyysinen ympäristö tukee yhteisöllisyyttä
- o tukipalvelut ovat näkyviä ja osa normaalia toimintaa: niistä tiedotetaan avoimesti
- o vallitsee luottamus ja avoimuus ihmisten välillä
- o tuetaan itsearvostusta rohkaisemalla ja kannustamalla sekä arkisella kanssakäymisellä
- o palautteenannossa keskitytään voimavaroihin ja osaamiseen
- o oppimisympäristö on turvallinen, selkeä ja ennustettava
- o mielen hyvinvointia edistetään osana opetusta.

Nämä kaikki tekijät ovat sellaisia, joihin kouluissa sekä koulurakentamisessa voidaan vaikuttaa. Olennaista on myös huomioiva ja arvostava kohtaaminen – niissäkin tilanteissa, kun yhteistyössä tai yhdessä olemisessa on haasteita. Koulun hyvinvointi rakentuu ennen kaikkea arjen huolenpidon ympärille eikä se välttämättä edellytä suuria toimenpiteitä. Hyvinvoinnin toimintakulttuurin luominen koskee sekä oppilaita että henkilöstöä – sekä toiminnan kohteina että toteuttajina.

Hyvinvointialue ja opetuksen järjestäjä luovat yhdessä kouluille puitteet ryhmätoimintoihin ja näyttöön perustuvien mielenterveyttä tukevien menetelmien käytölle. Niin esi-, perus- kuin lukiokoulutuksenkin opetussuunnitelmissa on sisällöllisesti otettu huomioon mielenterveys, joten opetus itsessään kuuluu myös elementtinä mielenterveyttä tukevaan työhön. Koulut voivat rakentaa hyvinvointityönsä tueksi esimerkiksi hyvinvoinnin vuosikellon tai valita lukuvuosisikohtaisia teemoja omien tarpeidensa pohjalta. Vuosikellossa ja teemoissa huomioitavia asioita voivat olla mm. tunnetaidot, itsetuntemus, läsnäolo, rauhoittuminen, myötätunto, sosiaaliset taidot, kaveri- ja turvataidot, arjen taidot, arvot, unelmat, hyvän huomaaminen ja kiitollisuus. Hyviä sekä maksullisia että maksuttomia koulutuksia ja materiaaleja tarjoaa mm. Mieli Ry.

Materiaalit:

- <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/>
- <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/hyvan-mielen-taitomerkki-peruskouluun/>
- <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/kamu-kaveri-mielessa-miten-tuen-kaveriani-tunnit/>

Koulutukset:

- <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/koulutukset/>

Koulun hyvinvointityössä koulujen kannattaa hyödyntää yhteistyö kotien kanssa. Yhtenä menetelmänä voivat olla esimerkiksi vanhempainillat, joissa hyvinvointiin liittyviä teemoja ja keskustelua nostetaan esille. Opetuksen järjestäjä toteuttaa vuosittain 1-2 koko kaupungin vanhempainiltaa, joissa sisältönä ovat oppilaiden arkeen ja hyvinvointiin liittyvät aihealueet.

Tärkeää on myös säännöllisesti seurata ja arvioida koulun hyvinvoinnin tilannetta. Kouluterveyskyselyn koulukohtaisia vastauksia tulee hyödyntää seurannassa. Koulut voivat myös käyttää omavalintaisia kyselyitä (esim. Koulun hyvinvointiprofiili tai Mitä kuuluu – kysely) tarpeidensa mukaan.

5.10. Henkilöstön perehdyttäminen yhteisölliseen työhön

Henkilöstön kiinnostus ja osaaminen yhteisöllisen työn tekemiseen ei synny itsestään. Se miten henkilöstö omaksuu yhteisöllisen työn tärkeyden ja sen toteuttamiseen liittyvät käytännöt, on riippuvainen perehdytyksestä. Koulujen opiskeluhoitoryhmät rehtoreiden johdolla ovat vastuussa yhteisöllisen työn tiedottamiseen ja perehdytykseen liittyvistä asioista. Yhteisöllisen työn kokonaisuus tulee koulussa ymmärtää koko ajan arjessa läsnä olevana toimintakulttuurina, ei vain yksittäisenä teemana tai tempauksena.

Yhteisöllisessä työssä merkittävänä osakokonaisuuksina ovat eri suunnitelmat ja niiden toteuttaminen. Niitä ovat esimerkiksi opiskeluhoitosuunnitelma, ennaltaehkäisevä päihdesuunnitelma, turvallisuussuunnitelma ja tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelmien kautta yhteisöllistä hyvinvointityötä kouluilla johdetaan ja siksi henkilöstön tuntemus niihin on olennainen osa hyvinvointityötä. Lisänä yhteisölliseen työhön voi kuulua koulun tarpeisiin tai oppilaiden toiveisiin liittyvät pienemmät asiakokonaisuudet. Rehtori opiskeluhoitoryhmän avustuksella organisoii sen, että kouluilla toimiva henkilöstö perehdytetään suunnitelmiin ja yhteisöllisen työn ajankohtaisiin asioihin. Tehtävä on mahdollista delegoida, mutta rehtori on kuitenkin päävastuussa kokonaisuudesta.

6. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi – yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Yksilökohtainen opiskeluhoollon perusajatuksena on huolehtia siitä, että oppilaan yksilölliset tarpeet oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen liittyen tulevat huomioituksi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa. Tavoitteena opiskeluhoollossa on varhainen puuttuminen sekä yksilöllisten huolenaiheiden ja oppimisen esteiden ennaltaehkäisy. Yksilölliseen opiskeluhooltoon kuuluvat oppilaan käynnit terveydenhoitajan, kuraattorin tai koulupsykologin luona ja henkilökohtaiset keskustelut heidän kanssaan sekä opiskeluhoollollisena yhteistyönä yksittäisen oppilaan ympärille kootut asiantuntijaryhmät.

”...pienienkin huolien eteenpäin vieminen on olennaista ennaltaehkäisevän otteen kannalta.”

6.1. Monialaisen asiantuntijaryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Kun on tarpeen selvittää yksittäisen oppilaan opiskeluhoollollisen tuen ja palveluiden tarvetta, kootaan monialainen tapauskohtainen asiantuntijaryhmä. Kokoon kutumisesta vastaa se henkilö, jolle huoli oppilaasta syntyy, tai kenelle huolesta on ilmoitettu, ja hänen tehtävänä on myös arvioida, kenen asiantuntemusta asian käsittelemiseen tarvitaan. Opettaja voi tilanteesta konsultoida sopivaksi katsomaansa opiskeluhoollon asiantuntijaa ennen ryhmän kokoamista eikä hänen tarvitse hankalissa tilanteissa hoitaa

asioita yksin. Konsultoinnin on hyvä tapahtua, jos mahdollista, nimettömänä. Joskus tilanteen kartoitus vaatii myös nimen kanssa tapahtuvaa konsultointia.

Asiantuntijoina ryhmässä voivat toimia esimerkiksi opettaja, erityisopettaja, opo, rehtori, avustaja, terveydenhoitaja, koululääkäri, kuraattori, koulupsykologi, nuorisotyöntekijä, iltapäiväkerhonohjaaja, psykologi, lastenpsykiatrian tai nuorisopsykiatrian edustaja, sosiaalityöntekijä/vastaava kuraattori tai perhekeskuksen erityistyöntekijät. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki painottaa oppilaan ja hänen huoltajansa itsemääräämisoikeutta ja ryhmän jäsenien läsnäolon on oltava ammatillisesti perusteltua. Asiantuntijoiden nimeäminen tämän ryhmän jäseniksi edellyttää esiopetuksessa yksilöityä kirjallista suostumusta huoltajalta ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa oppilaalta ja/tai hänen huoltajaltaan. Oppilaan suostumus riittää, mikäli hänet katsotaan ymmärtävän ikänsä ja kehitystasonsa puolesta suostumuksen merkityksen. Koollekutsuja pyytää suostumuksen ensin suullisesti ja ryhmän kokoontuessa hän pyytää sen vielä kirjallisesti. Suostumus sisältyy yhtenä kohtana opiskeluhuoltokertomukseen. Suostumus voidaan antaa vain ryhmässä kulloinkin jäsenenä olevalle henkilölle eikä sitä voi automaattisesti siirtää seuraavalle samaa tehtävää hoitavalle. Suostumus koskee läsnäolijoiden lisäksi suostumuksen käsiteltävään asiasisältöön sekä asian jatkokäsittelyyn ryhmän jäsenten kesken.

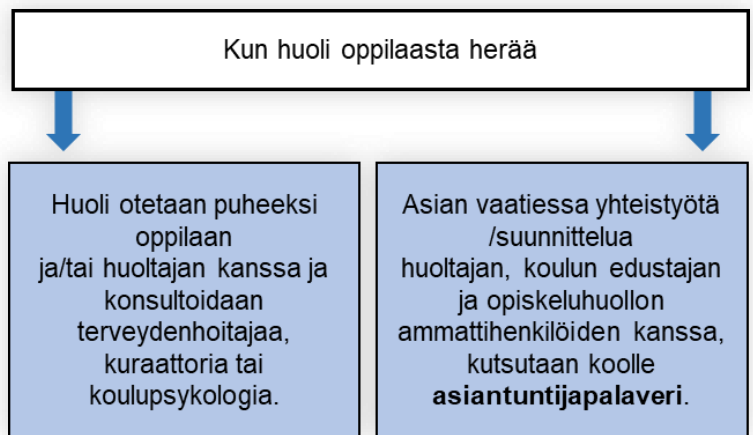
Lähtökohtana asiantuntijaryhmän kokoontumisessa on se, että huoltaja on läsnä hänen lapsensa asioita käsiteltäessä. Suostumuksen saatuaan ryhmän jäsenet voivat käydä keskinäisiä konsultaatioita salassapitosäädösten estämättä. Nämä konsultaatiot kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen. Jäsenet voivat kokoontua vaihtamaan tarpeellisia tietoja myös ilman lapsen/oppilaan/huoltajan läsnäoloa, mutta sitä ei tule tehdä asianomaisen tietämättä. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää tarpeen tullen neuvoa muilta asiantuntijoilta.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Hänen tehtäviinsä kuuluu ryhmän koolle kutsuminen ryhmän kokoontuessa jatkossa, opiskeluhuoltokertomuksen kirjaaminen ja sen asianmukaisesta talletuksesta huolehtiminen. Hänen tehtävänsä on myös tiedottaa rehtoria asiantuntijaryhmän kokoontumisista, jotta rehtorilla säilyy kokonaiskäsitys yksikössään tapahtuvasta oppilashuoltotyöstä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita asiantuntijaryhmän työn sisällöistä tiedottamista.

Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on opiskeluhuoltotyössä otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehityksensä edellyttämällä tavalla eikä huoltajalla ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja. Tämä tarkoittaa, että oppilaalla on oikeus tavata yksittäistä opiskeluhuollon toimijaa, vaikka hänen huoltajansa kieltäytyisivät monialaisesta asian käsittelystä. Oppilas voi painavista syistä kieltää huoltajansa osallistumisen asiantuntijaryhmien toimintaan tai kieltää itseään koskevien salassa pidettävien tietojen toimittamisen huoltajalleen. Näin hän voi tehdä vain, jos hän on ikänsä, kehityksensä, henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta sekä asian laadun huomioiden kykeneväinen arvioimaan kiellon merkityksen eikä kiello ole selkeästi hänen etunsa vastainen. Lapsen edun arviointi kuuluu opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvalle sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilölle.

6.2. Ohjaaminen opiskeluhoiltopalveluihin

Opettajilla on tärkeä rooli oppilaiden ohjaamisessa ja asiantuntijaryhmän koollekutsumisessa, sillä he ovat avainasemassa havainnoimassa opiskeluhoollollisen tuen tarvetta. Opettajien lisäksi havainnointi kuuluu myös koulun muulle henkilökunnalle ja pienienkin huolien eteenpäin vieminen on olennaista ennaltaehkäisevän otteen kannalta. Koulun henkilöstön toimiessa opiskeluhoollollisissa tehtävissä, asiantuntijaryhmän jäsenenä, he eivät saa käyttää saamia salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhooltoon liittyviin tehtäviin.

Monialaista yksilökohtaista työtä kouluissa tehdään myös oppilaan oppimiseen liittyvään tuen tarpeeseen liittyen. Tätä työtä ei määrittele oppilas- ja opiskelijahuoltolaki vaan perusopetuslaki.

6.3. Yksilöllisen opiskeluhoollon kirjaaminen – opiskeluhoollotkertomukset

Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon liittyy läheisesti tarpeellisten tietojen kirjaaminen. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki määrittelee opiskeluhoollolisten asioiden kirjaamista. Perusopetuslaki ottaa kantaa puolestaan siihen, miten kirjataan opetuksen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät asiat. Opettajan tulee ottaa huomioon, milloin hän työssään hoitaa opetuksen järjestämistä, opettajan opetukselliseen tehtävään kuuluvaa perusopetuslain säätlemää työtä, ja milloin hän on työssään osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain määrittelemää opiskeluhoollotyötä. Opiskeluhoollotyö kirjataan opiskeluhoollotkertomukseen.

Kirjaamisvelvoite koskee monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaa ja ryhmässä päätettyjen yksilöön kohdistuvien tukitoimien tarpeen kartoittamista, suunnittelua ja toteuttamista. Asiantuntijaryhmässä vastuuhenkilöksi nimetty ryhmän jäsen toimii kirjaajana. Kirjaamisessa tulee noudattaa jatkuvaa muotoa ja etenemistä aikajärjestyksessä. Kirjaamisen sisältöä määrittelee opiskeluhoollotkertomus –lomake, joka on tehty kirjaamista koskevan lainsäädännön pohjalta. Opiskeluhoollotkertomukseen on aina tietojen luovuttamisen yhteydessä merkittävä mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella on luovutettu. Kirjaamisessa on tärkeää pitäytyä faktoissa, välttää tulkintojen tekemistä ja muistaa, että arkaluonteisten¹ asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen opiskeluhoollolossa vaatii nimenomaista suostumusta.

Opiskeluhoollotkertomuksessa pyydetään asian käsittelemiseen kyseisellä kokoonpanolla oppilaalta ja/tai huoltajalta suostumus. Kokoonpanon vaihtuessa sovituista syistä, suostumusta ei tarvitse välttämättä pyytää uudelleen, jos asiasta on yhteisesti oppilaan ja/tai huoltajan kanssa asiantuntijapalaverissa sovittu ja asia on kirjattu kertomukseen. Pitkissä opiskeluhoollollisissa prosesseissa, suostumus tulee pyytää uudestaan vähintään vuosittain.

Kuraattorit, koulupsykologit ja terveydenhoitajat kirjaavat yksilökohtaista opiskeluhoollotkoa koskevat asiat oman työnsä lainsäädännön mukaisesti. He kirjaavat omiin rekistereihinsä myös antamansa opiskeluhoollollisen konsultoinnin. Jokainen asiantuntija yksilöllisessä opiskeluhoollolossa voi tehdä omia

¹ Arkaluonteisuudella tarkoitetaan rotua tai etnistä alkuperää, henkilön yhteiskunnallista, poliittista tai uskonnollista vakaumusta tai ammattiliittoon kuulumista, rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta, henkilön terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta tai häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia, henkilön seksuaalista suuntautumista tai käyttäytymistä tai henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia.

muistiinpanojaan. Ne muuttuvat asiakirjaksi, mikäli ne liitetään opiskeluhoitokertomukseen tai niihin viitataan opiskeluhoitokertomuksissa. Itseään koskevia asiakirjoja oppilaalla ja huoltajalla on oikeus pyytää nähtäväkseen.

Kirjaaminen

Laki	Oppilas ja opiskelijahuoltolaki	Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki	Oman alan lait	Perusopetuslaki/ Lukiolaki
Toiminta	Opiskeluhoitoryhmät	Asiantuntijaryhmät	Terveystoimijat, psykologit ja kuraattorit	Oppimisen tuen palaverit
Mihin kirjataan?	Vapaamuotoinen muistio	<u>Opiskeluhoitokertomus</u>	Omat asiakirjat/ rekisteri	Pedagogiset asiakirjat/ Tuen toimenpiteet (Wilma)

6.4. Rekisterinpito ja tietojen tallettaminen

Yksilökohtaisen opiskeluhoitoon liittyvät opiskeluhoitokertomukset sekä muut salassa pidettävät yksittäisiä oppilasta koskevat asiakirjat talletetaan koulujen suojattuihin arkistoihin, joiden ylläpitäjä on opetuksen järjestäjä. Rekisterin vastuuhenkilönä toimii rekisteriselosteen mukaisesti esiopetuksessa esiopetusyksikön johtaja ja koulussa rehtori. Vastuuhenkilö vastaa tietojen asianmukaisesta talletuksesta ja luovuttamisesta niitä pyydettyä. Opiskeluhoitokertomukset ja muut salassa pidettävät yksilöä koskevat opiskeluhoitokertomukset säilytetään omina oppilaskohtaisina kansioina, joiden kanteen määritellään asiantuntijaryhmän edustajan vastuuhenkilölle ilmoittamat luku-oikeudet (nimi ja titteli). Kansiot säilytetään ulkopuolisilta suojattuna lukitus, paloturvallisessa kaapissa. Opiskeluhoitokertomukset kannattaa pitää erillään muista opetuksen asiakirjoista, jotta salassapito ei vaarannu. Osassa kouluja, tulevaisuudessa mahdollisesti kaikilla kouluilla, opiskeluhoitokertomukset tehdään sähköisellä lomakkeella Wilma-ohjelmaan. Ohjelmassa on huomioitu suostumukseen ja salassapitoon liittyvät vaatimukset. Tällöinkin allekirjoitettu paperinen versio talletetaan koulun arkistoon.

Opiskeluhoitokertomusten yksilötapaamisista syntyvät asiakirjat säilytetään hyvinvointialueella. Ne eivät kuulu opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomuksen rekisteriin.

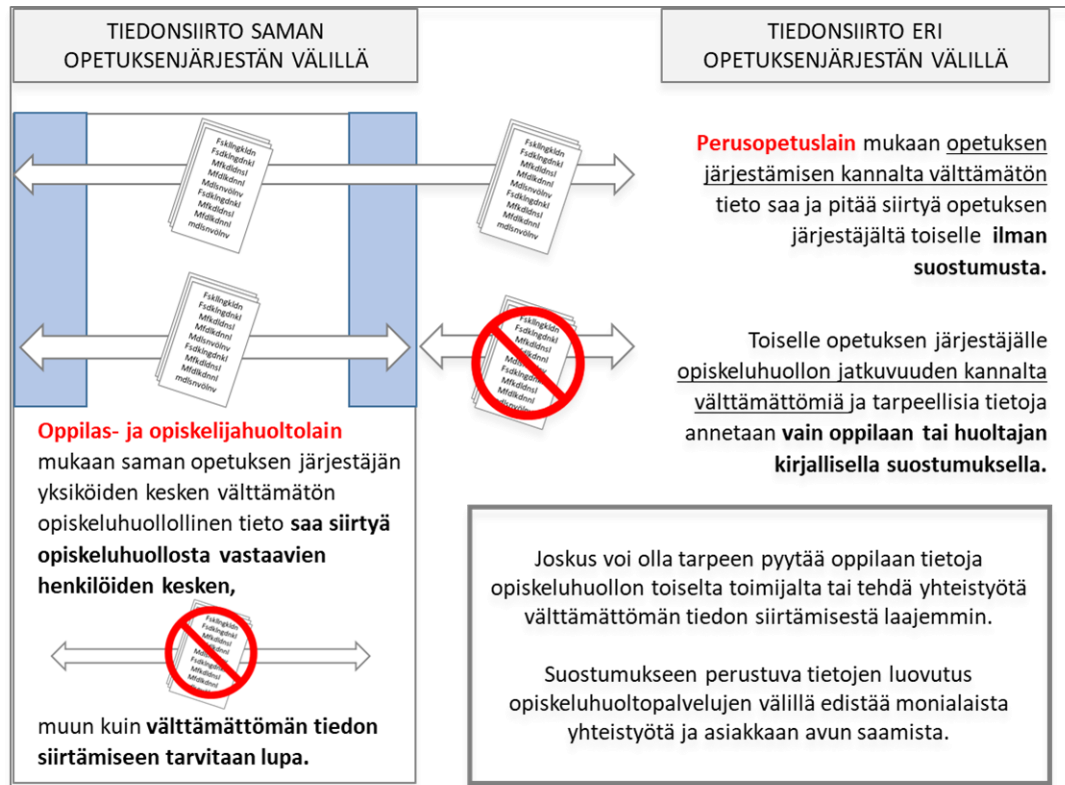
6.5. Salassapito ja tietojen luovuttaminen

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa koskevat suunnitelmat ja dokumentit ovat julkisia tietoja. Yksittäisiä oppilasta koskevat opiskeluhoitokertomuksiin tallennetut tiedot ovat puolestaan salassa pidettäviä. Vaitiolovelvollisuus koskee salassa pidettäviä ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia asioita. Vaitiolovelvollisia ovat kaikki opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt harjoittelijoita myöten.

Kaikilla opiskeluhoitohenkilöstöön kuuluvilla, kuten ei rehtoreilla tai opettajillakaan, ole automaattista oikeutta käydä tutustumassa kaikkiin yksilöllisen opiskeluhoitokertomuksen dokumentteihin. Oppilaan salassa pidettäviin opiskeluhoitokertomuksiin dokumentteihin tulee merkitä luku-oikeus vain niille henkilöille, jotka ovat mukana järjestämässä tai toteuttamassa oppilaan opiskeluhoitoa. Oppilaan yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on kuitenkin oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoitokertomusta vastaavalle viranomaiselle välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Mikäli yksittäisiä oppilasta koskevissa palavereissa tulee ilmi opetuksen järjestämiseen liittyvää välttämätöntä tietoa, pitää siitä aina tiedottaa koulun rehtoria. Tässä tilanteessa tulee aina miettiä, että välttämätön tieto on eri kuin tarpeellinen tieto. Saman opetuksen järjestäjän esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen yksiköiden välillä on lupa siirtää tietoa, joka on välttämätöntä tarvittavan opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi.

Toiselle opetuksen järjestäjälle opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta välttämättömiä ja tarpeellisia tietoja annetaan vain oppilaan tai huoltajan kirjallisella suostumuksella. Perusopetuslain mukaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto saa ja pitää siirtyä opetuksen järjestäjältä toiselle ilman suostumusta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan saman opetuksen järjestäjän yksiköiden kesken välttämätön opiskeluhuollollinen tieto saa siirtyä vastaavien henkilöiden kesken, muun kuin välttämättömän tiedon siirtämiseen tarvitaan lupa.

Joskus voi olla tarpeen pyytää oppilaan tietoja opiskeluhuollon toiselta toimijalta tai tehdä yhteistyötä välttämättömän tiedon siirtämisestä laajemmin. Suostumukseen perustuva tietojen luovutus opiskeluhoitopalvelujen välillä edistää monialaista yhteistyötä ja asiakkaan avun saamista. Alla olevalla THL:n lomakkeella oppilas ja/tai hänen huoltajansa voi antaa suostumuksensa opiskeluhoitopalvelujen yhteistyöhön.

Lomake:

<https://thl.fi/documents/605877/3316838/Suostumus+opiskeluhoitopalvelujen+yhteisty%C3%B6h%C3%B6n.pdf/6e867553-6f53-0a83-fdf4-bc6b8c6e8ea5?t=1673955773348>

Ohje lomakkeen käyttöön:

<https://thl.fi/documents/605877/3316838/K%C3%A4ytt%C3%B6ohje+Suostumus+opiskeluhoitopalvelujen+yhteisty%C3%B6h%C3%B6n+-lomakkeelle.pdf/d4743ad9-cf17-3591-4a0a-691793c442d3?t=1673955982144>

6.5.1. Wilma-ohjelman käyttö opiskeluhuollossa

Valtakunnallista ohjetta odotetaan

6.6. Opiskeluhoito kurinpitotilanteissa tai opetuksen epäamisen yhteydessä

Perusopetuslain ja lukiolain mukaan oppilailta on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Oppilailta ja koko koulu yhteisöltä edellytetään asianmukaista käyttäytymistä. Opetusta häiritsevälle, muuten koulun järjestystä rikkovalle tai vilpillisesti menettelleelle oppilaalle voidaan määrätä perusopetuslaissa tai lukiolaissa säädettyjä kurinpitotoimia tai ojentaa häntä perusopetuslaissa/lukiolaissa tarkoitetuilla tavoilla. Oppilaita kohtaan voidaan käyttää vain em. laissa säädettyjä turvaamistoimenpiteitä. Koulun rehtorin tulee kurinpitotoimea harkitessaan ja toteuttaessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso.

Perusopetuslaki ja lukiolaki määräävät, että seuraavissa kurinpidollisissa toimituksissa on koulujen rehtoreiden aina järjestettävä tarvittavat opiskeluhoitojen palvelut:

- Mikäli oppilas määrätään poistumaan koulusta tai koulun tilaisuudesta
- Mikäli opetukseen osallistuminen evätään jäljellä olevaksi ja sitä seuraavaksi päiväksi (lukiossa enintään kolmeksi päiväksi)
- Mikäli oppilaalle annetaan kirjallinen varoitus
- Mikäli oppilas määräaikaista erotetaan koulusta

Opetuksen epäämisen yhteydessä oppilaalle on annettava mahdollisuus keskustella opiskeluhoitojen kuraattorin tai psykologin kanssa sekä järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja hänen palatessaan opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Opiskeluhoitoyhmissä käsitellään vähintään vuosittain koulukohtaiset tiedot kurinpitotilanteista ja opetuksen epäämiseen johtaneista tilanteista ja pohditaan mahdollisia toimenpiteitä niiden estämiseksi. Lukiossa kurinpitosuunnitelman toimivuutta seuraa sekä sen toteutumista ja vaikuttavuutta arvioi opiskeluhoitoyhmiä.

6.7. Opettajaa koskevat toimintakäytännöt laajojen terveystarkastusten oppilaskohtaisissa arvioissa

Kouluterveydenhoitojen laajoihin terveystarkastuksiin sisältyy opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Terveystarkastuksen monialaisessa yhteistyössä käytetään apuna "Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa"- lomaketta. Lomake ohjaa avoimeen ja lainmukaiseen tiedonsiirtoon sekä sisällöllisesti yhdenmukaisiin arvioihin. Samalla se ohjaa yhteistyöprosessin kulkua.

Terveystarkastajat toimivat kokonaisuuden vastuhenkilöinä ja he tiedottavat opettajien arvioista oppilaiden koteja sekä niitä opettajia, joita arviointi kulloinkin koskee.

6.8. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytännöt

Mikäli oppilaalla on **erityisruokavalio**, mukaan lukien kasvisruokavalio sekä uskonnolliset ruokarajoitukset, otetaan yhteys kouluterveydenhoitajaan. Vegaaniseen ruokavalioon tarvitsee ensimmäisellä kerralla todistuksen ravitsemusterapeutilta. Seuraavien lukuvuosien todistuksen voi hankkia kouluterveydenhoitajalta. Erityisruokavaliot tarkistetaan jokaisen lukuvuoden alussa.

Kouluterveydenhoitaja haastattelee oppilasta/hoitajaa, arvioi erityisruokavalion tarpeen sekä mahdolliset jatkotoimenpiteet sekä toimittaa ruokapalvelulle todistuksen erityisruokavaliosta.

Hoitajan tulee ilmoittaa erityisruokavaliosta ja ruokavaliomuutoksista opettajalle ja kouluterveydenhoitajalle mahdollisimman pikaisesti. Iltapäivätoiminnassa olevien lasten erityisruokavalioilmoituksesta terveydenhoitaja toimittaa kopion iltapäivätoiminnan ohjaajalle.

Lomake erityisruokavalion tarpeesta täytetään yhdessä kouluterveydenhoitajan kanssa. Tilattavissa olevat ruokavaliot:

- laktoositon
- keliakia
- diabetes
- fodmap
- lakto-ovogetaarinen kasvisruoka
- vegaaniruokavalio
- allergioihin liittyvät ruoka-ainerajoitukset
- uskonnollisiin syihin liittyvät ruoka-ainerajoitukset

Erityisruokavaliolomake löytyy täältä:

<https://www.rauma.fi/kaupunki-ja-hallinto/organisaatio/ruokapalvelut/ateriapalvelut/erityisruokavalio-ohjeistus/>

Tarkka ohjeistus erityisruokavalioiden toteutuksesta löytyy Rauman kaupungin ruoka- ja puhtauspalveluiden verkkosivulta

<https://www.rauma.fi/kaupunki-ja-hallinto/organisaatio/ruokapalvelut/ateriapalvelut/erityisruokavalio-ohjeistus/>

Oppilaan **lääkityksen** järjestäminen esi- ja perusopetuksessa tapahtuu yleensä neuvolan tai koulun terveydenhoitajan, tai muun terveydenhuollon ammattilaisen, lausunnolla ja opastuksella. Lääkkeiden antaminen on aina ensisijaisesti huoltajan vastuulla ja pyrkimyksenä on, ettei esiopetus- tai koulupäivän aikana oppilaille tarvitsisi lääkettä antaa. Jos lääkehoito on kuitenkin välttämätön järjestää, sovitaan yhteisesti lääkehoidon vastuun osoittamisesta sellaiselle koulun henkilölle (ja hänen varahenkilölleen), jolla on parhaimmat edellytykset sitä hoitaa. Lukiossa pääsääntöisesti lääkehoidon toteuttaa oppilas itse.

Läkehoidon suunnittelun yhteydessä täytetään lääkehoitosuunnitelma -lomake, joka löytyy Pedanetistä opiskeluhoollon sivulta

<https://peda.net/rauma/oppilashuolto/esi-ja-perusopetuksen-laakehoitosuunnitelma>

Koulun toteuttamaa lääkehoitoa toteutetaan sosiaali- ja terveysministeriön ohjeen mukaisesti ja jokaisen lääkehoitoon osallistuvan henkilökunnan jäsenen on oppaaseen, ja erityisesti sen lukuun 6, perehdyttävä. Opas löytyy seuraavan linkin kautta:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162847/stm_2021_6.pdf?sequence=3&isAllowed=y

7. Opiskeluhoitosuunnitelma

”Opiskeluhoitotyö on aina yhteistyötä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa, jossa tärkeässä osassa on tarkastella tilannetta heidän lähtökohdistaan, huomioiden heidän toiveensa ja mielipiteensä.”

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma sisältyy liitteenä esiopetuksen opetussuunnitelman lukuun 6, perusopetuksen opetussuunnitelman lukuun kahdeksan ja lukion opetussuunnitelman lukuun 4.3. Opiskeluhoitosuunnitelma on tehty yhteistyössä esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen edustajien sekä hyvinvointialueen asiantuntijoiden kesken. Hyvinvointialueen henkilöstöllä on terveydenhuoltolain mukainen osallistumisvelvoite suunnitelman laatimiseen. Hyvinvointialue on vastuussa alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman kokoamisesta.

Opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhdeksi kokonaisuudeksi ja se palvelee kaikkia niitä koulutasoja esiopetuksesta lukiokoulutukseen, joissa opetuksen järjestäjänä on Rauman kaupunki. Opiskeluhoitosuunnitelma sisältää tiedot opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Suunnitelmasta vastaa opetuksen järjestäjän monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä.

Raumalaisten lasten ja nuorten hyvinvointia ohjataan osana kaupungin hyvinvointiohjelman kuuluvaa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Opiskeluhoitosuunnitelma liitetään opetussuunnitelman lisäksi osaksi ko. suunnitelmaa. Opiskeluhoitosuunnitelman on tarkoitus olla elävä asiakirja, jota päivitetään aina tarvittaessa - kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun Lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ssä

tarkoitettu kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seurataan ja toteutumisesta raportoidaan vuosittain toiminnan arvioinnin yhteydessä.

7.1. Opiskeluhoitosuunnitelmatyöhön osallistaminen ja opiskeluhoitosuunnitelmasta tiedottaminen

Opiskeluhoitotyö on aina yhteistyötä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa, jossa tärkeässä osassa on tarkastella tilannetta heidän lähtökohdistaan, huomioiden heidän toiveensa ja mielipiteensä. Hyvä yhteistyön ilmapiiri kodin ja koulun välillä on edellytys opiskeluhoitotyön ja oppilaan onnistuneelle taipaleelle oppijana. Alaikäiselläkin lapsella täytyy olla mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Nämä asiat pätevät sekä yhteisöllisessä että yksilökohtaisessa opiskeluhoitotyössä. Tavoitteena on kehittää menetelmiä, joiden kautta oppilaat ja heidän huoltajansa voivat antaa palautetta opiskeluhoitotyön toimivuudesta.

Sekä esi- että perusopetuksessa opettajan tulee tiedottaa ja keskusteluttaa oppilaita opiskeluhoitosuunnitelman sisällöstä heidän ikäänsä sopivalla tavalla. Opettajan ja muun koulun henkilökunnan tehtävänä on ottaa vastaan palautetta opiskeluhoitoon liittyen ja välittää sitä eteenpäin yhteisölliselle opiskeluhoitoryhmälle. Oppilaiden kuuluu saada tietoa yksilöllisestä opiskeluhoitotyöstä ja opiskeluhoitotyön palveluista sekä mahdollisuudesta vaikuttaa opiskeluhoitoon kuuluvien suunnitelmien arvioimiseen ja sisältöön. Kouluissa esitetään oppilaskunnille kutsu, jotta he voivat valita keskuudestaan edustajan yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokouksiin. Lukuvuoden ensimmäisessä opiskeluhoitoryhmän kokouksessa käydään läpi opiskeluhoitosuunnitelman sisältö lyhyesti ja keskustellaan, olisiko koulukohtaisesti toiveita tai muutostarpeita sisällölle. Palautteet ohjataan sivistystoimialan kehittämispäällikölle, jolla on mahdollisuudet viedä toiveita, lisäyksiä ja muutosehdotuksia eteenpäin ohjausryhmän arvioinnin ja valiokunnan hyväksynnän kautta.

Huoltajaa on myös tiedotettava opiskeluhoitotyön palveluista. Vastuu tiedottamisesta on kouluilla. Tiedottaminen voi tapahtua vanhempainiltojen yhteydessä, Wilmassa, kotisivuilla tai erillisessä tiedostuslehtisessä. Huoltajilla tulisi olla myös vaikuttamismahdollisuus opiskeluhoitotyön sisällölliseen suunnittelutyöhön. Vanhempainyhdistyksille tulee antaa mahdollisuus lähettää edustajansa mukaan yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokouksiin. Niissä yksiköissä, joissa ei toimi vanhempainyhdistystä, tiedottaminen kokouksista ja käsiteltävistä asioista tulee laittaa tiedoksi huoltajille ilmoitustaulun tai kotisivujen kautta. Yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä on hyvä myös miettiä tarkemmin tiedottamisen sisältöä, tiedotustapojen käyttämistä ja huoltajien osallistamisen keinoja.

Koulujen tulee opiskeluhoitotyössäns kehittää yksikölleen uusia ja sopivia osallistamisen menetelmiä, jotta oppilaat, huoltajat ja koko henkilöstö pystyvät luontevalla ja ikäänsä sopivalla tavalla osallistumaan opiskeluhoitotyön toimintaan ja suunnitteluun. Henkilöstö osallistuu opiskeluhoitosuunnitelman tekemiseen edustuksellisen työryhmän kautta. Vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulma tulee huomioida myös ohjausryhmän tasolla.

Opiskeluhoitotyöllä on julkisena tiedotuskanavana myös sivusto Peda.net-verkkoalustalla osoitteessa <https://peda.net/rauma/oppilashuolto>. Sivustolla on luettavissa mm. opiskeluhoitotyön ohjausryhmän muistiot, opiskeluhoitotyössä käytössä olevia toimintamalleja jne.

8. Opiskeluhooltotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki määrittelee, että opiskeluhoollon ja sen palveluiden toteutumista pitää säännöllisesti seurata ja arvioida yhteistyössä koulujen, opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi on osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhooltoon koskevaan arviointiin ja julkaistava sen keskeiset tulokset. Seuranta ja arviointi ovat osa opiskeluhoollon omavalvontaa.

”Arviointi on hyödytöntä ilman kehittämisenäkökulmaa.”

Opiskeluhooltotyötä seuraa opetuksen järjestäjän tasolla opiskeluhoollon ohjausryhmä ja kouluittain omat yhteisölliset opiskeluhooltoryhmät. Vuosittain molemmat ryhmät ottavat mietittäväkseen opiskeluhoollon toimivuuden. Avuksi seuranta ja kehittämistyötä varten kerätään tietoa esim. koulujen hyvinvointiprofiilien tai muiden koulujen omien hyvinvointia mittaavien kyselyiden, kouluterveyskyselyn, nuorisotoimen tekemän hyvinvointikyselyn, TEAviisarin sekä terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten tulosten kautta. Tukena voidaan käyttää erilaisia erikoistuneita kyselyjä, kuten alueellista päihdekyselyä tai hankkeiden keräämiä tietoja. Kokonaisvaltaista toiminnan arviointia tulisi tehdä vähintään kerran lukuvuodessa sekä opetuksen järjestäjän että koulujen osalta.

Ohjausryhmän tulee seurata ja arvioida erityisesti seuraavia asioita:

- Opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyö
- Muu opiskeluhoollollinen yhteistyö
- Opiskeluhoollon tasapuolinen saatavuus ja palveluiden toteutuminen
- Opiskeluhoollon suunnitelman (ja sen alasuunnitelmien) toteutuminen ja ajantasaisuus,
- Osallisuuden toteutuminen
- Opiskeluhoollon kehittämistarpeet
- Ohjausryhmän toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus

Koulujen opiskeluhooltoryhmissä on samaan tapaan seurattava ja arvioitava yksikkökohtaisesti opiskeluhoollon toimivuutta keskittyen mm. seuraaviin asioihin

- Opiskeluhooltoryhmän toimivuus
- Opiskeluhoollon palveluiden riittävyys ja toimivuus
- Yhteisöllisen työn ja koulun hyvinvointityön kokonaisuuden arviointi
- Opiskeluhoollon (lukuvuosi-kohtaiset) tavoitteet ja niiden toteutuminen
- Oppilaiden osallisuus ja yhteistyö kotien kanssa
- Koulun tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden, kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan tapahtumien yleiskatsaus

Osallisuuden ajatus on olennainen osa arviointia ja siten arvioinnin yhteydessä on tärkeää kerätä tietoa sekä oppilaiden, huoltajien että henkilöstön näkökulmasta. Kouluterveyskyselyn tulosten läpi käyminen on yksi olennainen osa koulujen opiskeluhooltoryhmien toimintaa. Se on samalla osallisuutta mahdollistava, oppilaiden näkemyksiä heijastava materiaali, johon kannattaa käyttää aikaa sekä tiedon saamisen että toimenpiteiden johtamiseen liittyen. Arviointi on hyödytöntä ilman kehittämisenäkökulmaa ja koulujen on tärkeää esim. lukuvuosittaisten teemojen/tavoitteiden kautta kirjata ja työstää hyvinvointiteemaa omien tarpeidensa mukaiseen suuntaan. Tällöin myös niiden etenemistä voidaan seurata.

Koulujen yhteisöllisissä opiskeluhooltoryhmissä on edustettuna monialaisesti opiskeluhoollon toimijoita, jotka välittävät tiedon arvioinnista ja tuloksista omiin yksikköihinsä. Oppilaskunnat ja vanhempainyhdistykset huolehtivat omalta osaltaan ko. tietojen viemisestä edustamilleen tahoille. Opiskeluhooltoryhmä päättää arvioinnin ja tulosten tiedottamisesta muille tarpeellisille yhteistyötahoille asiakohtaisesti.

Opiskeluhoollon, kouluterveyskyselyn tuloksia sekä yleisesti lasten ja nuorten hyvinvointia koskevien asioiden tiedottamisesta kuntalaisille ja lehdistölle vastaa opiskeluhoollon ohjausryhmä yhteistyössä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ohjausryhmän kanssa. Ohjausryhmällä on myös tärkeä tehtävä

yhteistyötahoille tiedottamisessa, sillä ryhmässä ovat jäseninä olennaisimmat lasten ja nuorten asioista vastuulliset yhteistyökumppanit. Ryhmälle esitellään säännöllisesti opiskeluhuollon ajankohtaiset kuulumiset.